

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 40 K na leto.
Posamezna številka stane 2 K.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 600 K, na $\frac{1}{4}$ strani 300 K, na $\frac{1}{8}$ strani 150 K, na $\frac{1}{16}$ strani 100 K, na $\frac{1}{32}$ strani 50 K.
Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 80 vin. najmanj pa skupaj 20 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo;
tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir

Št. 21. Ljubljana, 15. novembra 1921. Letnik XXXVIII.

Obseg: Kaj uči vinogradnike letošnja suša? — Nov način obdelovanja. — Precejanje ali filtriranje vina. — Glavna skupščina in kongres Glavnega zadržnega saveza v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Konjerejec. — Pregled konjereje v letu 1921. — Vprašanje državne kobilarne. — Naša mrzlokrvna konjereja. — Druženje vesti. — Inzerati.

Kaj uči vinogradnike letošnja suša?

(Piše B. Skalický, Novo mesto.)

Letošnje leto je bilo po značaju vremena nekaj izrednega. Izredno visoka poletna toplota in pomanjkanje viage sta vplivala tudi na razvoj in zoritev grozdja in s tem tudi na sestavino mošta.

Kjer je zemlja močna, dovolj globoko prerigolana, dobro zagnojena ter tudi dobro obdelana (okopana), tam grozdje ni trpelo vsled suše nič ali le malo, nasprotno pa je v plitvi, révni in slabo obdelani zemlji trta sušo zelo občutila, grozdje je vsled pomanjkanja vlage in redilnih snovi ovelo in le za silo dozorelo, pri tem pa je ostalo kislo.

Zato bo letošnji pridelek tudi zelo različen, njega kvantiteta, zlasti pa njega kvaliteta zelo odvisna od zemlje, lege, načina obdelovanja, dalje tudi od vrste (sörte) grozdja in samoobsebi umevno tudi od časa trgatve.

Vpliv zemlje in redilnih snovi na pridelek je umljiv. Močna (težka) zemlja, drži vlago bolje nego lahka, peščena ali puhla zemlja in zato v njej najde trta tudi v suši več vlage nego v lahki zemlji. Ako pa je zemlja dovolj globoko prerigolana, gredo korenine v globokejši plasti in dobe tam več vlage nego v višjih, solčnim žarkom izpostavljenih plasteh.

Zelo dobro je storil letos tisti vinogradnik, ki je zemljo vkljub suši v tretjič okopal. Zemlja z rahlo, s plevelom nezaraščeno površino se manj suši nego zemlja s strnjeno zgornjo plastjo in opleveljena zemlja. O tem se je, kakor me uče izkušnje, letos marsikateri vinogradnik zadostno prepričal. Ako je zemlja na površini zrahljana, osahne sicer njena površina hitro, a v globočini drži vlago bolje, kakor če je njena površina poteptana in

trda. Nauk o lasovitosti (kapilariteti) nas namreč uči, da grobejši (večji) kanalčki (cevke), ki nastanejo med drobci zrahljane zemlje, ne morejo drobnejšim cevkam v spodnjih plasteh zemlje vlago odvajati na površje. Ako pa je zemlja poteptana, je razmerje med temi kanalčki ali cevkami, ki se nahajajo med posameznimi drobci zemlje, obratno, na vrhu so tanjši (finejši) nego v globočini, vsled tega stopa vlaga po njih na površje, izhlapuje in zemlja se suši tudi v globočini. Še huje je, če je ta poteptana trda vrhnja plast zemlje obraščena s plevelom, ki zemlji še huje odteguje vlago, ker jo plevel hitro izhlapuje po svojem zelenju.

Nasprotno pa je bilo napačno, da so nekateri vinogradniki prezgodaj in premočno skrajševali trtne vršičke.

Skrajševanje trtnih vršičkov je potrebno, a se ne sme vršiti prezgodaj in brezglavno. V normalnih letih naj se skrajšuje tedaj, ko prične les (mladike) spodaj zoreti, torej ne pred drugo polovico meseca avgusta, navadno šele v prvi polovici meseca septembra. Pri tem se od vzame kvečjemu ena tretjina dolžine izrastlih mladik.

Letos se je pa videlo po vinogradih že meseca julija prikrajšane trte; v Srbiji sem videl v tem času trte prikrajšane tako močno, da so še enkrat odgnale in še enkrat cvetele. Da tako zgodnje in močno skrajševanje trti zelo škoduje, je jasno. V suhih letih je skrajševati trto čim pozneje in čim manj, da je zemlja obsenčena, v mokrih letih pa poprej in nekoliko bolj, da zemlja lahko osahne.

Še slabše je pa storil tisti, ki je po slabi stari navadi, ki je žal v nekaterih krajih še vedno razširjena, oskubil liste okoli grozdja, da pride solnce do grozdja in da grozdje bolje dozori, kakor pravijo. Ta na-

vada je naravnost bedasta. Listje, ki stoji okoli grozdja, je grozdju nujno potrebno, ker prebavlja iz korenin došlo zemeljsko hranivo in ker se v njem s pomočjo solčnih žarkov tvorijo organske spojine, predvsem škrob, iz katerega nastane sladkor, ki grozdje in trto rede. List ima torej za trto isti pomen, kakor za človeka ali žival pljuča in želodec. Kdor odvzame trti v najbolj kritičnem času, v dobi zorenja grozdja, te najvažnejše organe, ji vzame naravnost možnost, da grozdje pravilno dozori. Poleg tega je pa še znano, da dobe jagode na hudem, pekočem solncu debelo kožico in postanejo manj sočne. Letos je pa tako grozdje vsled hude vročine kar ovenelo in ni dozorelo. Gotovo je bila to za vsakega vinogradnika, ki je tako nespametno ravnal, huda šola in sem uverjen, da se nikdar več ne podstopi, da bi še kdaj listje na trti skubil. Spraviti grozdje na zrak, je nujno potrebno, da ne gnije, skrajšati zalistnike, odstraniti rumeno ali ranjeno listje, ki trti nič ne koristi, to je umestno, ne pa oskubiti zdravo listje in ji s tem vzeti pljuča in želodec.

Gotovo najbolj nespametno je pa ravnal letos oni, ki je grozdje prezgodaj potrgal.

Zgodnja trgategv je v nekaterih naših občinah nalezljiva bolezen. Strah pred gnilobo, pred žuželkami, pred tiči, pred tatovi in morda tudi huda žeja, so njeni povzročitelji. Naravnost sam sebe okrade vinogradnik, ki prezgodaj trga. To velja za vsako leto, posebno pa v časih s tako krasnim jesenskim vremenom, kakor smo ga doživeli letos in tudi lani. Ali ni to naravnost greh, potrgati ob takem vremenu grozdje le napol zrelo, dostikrat le iz praznega strahu, da bo grozdja manj. Naj pomisli tisti, ki tako nespametno ravna, da bo dosegel ravno nasprotno, to je najbrže manj, gotovo pa slabši pridelek, ako trga prezgodaj.

Grozdje prične zoreti takrat, ko se jagode omehčajo in se prično barvati. Zoritve pa napreduje toliko časa, dokler je list trte zelen. V listnem zelenilu se tvori sladkor, ki prehaja v grozd. Šele ko izgubi list zeleno barvo, preneha tvorjenje sladkorja, v tem času pa tudi pecelj grozdja oleseni in barva takih jagod postane svitla, prosojna. Takrat pa postane jagoda tudi najbolj debela, mehka in sočna ter jagodna kožica tenka, zato da popolnoma zrelo grozdje dosti več mošta, nego le navidez zrelo. V tem času pa tudi kislina, ki se nevtralizuje iz zemlje došlim kalijem na vinski kamen, doseže najnižjo stopnjo. Ta stadij zoritve grozdja imenujemo popolno zoritve in ideal vsakega vinogradnika mora biti, da jo dočaka, kajti le iz takega grozdja se pridelava vina fine kakovosti v največji množini. Napol zrelo grozdje je ne le kislilo, temveč tudi bolj trdo, mesnato in manj sočno, iz njega se pridelava torej manj vina in slabše kakovosti. Zato naj, če le vremenske razmere količkaj dopuščajo, vinogradniki dočakajo popolne zoritve.

Proti raznim škodljivcem in zlasti proti tatovom naj bi se vinogradniki skupno branili. Naj se posesniki v posameznih vinskih gorinah organizirajo in vpeljejo skupne, redne straže in se jim ne bo treba bati tatov. Tako so organizirani vinogradniki v Češkoslovaški, Nemčiji, Avstriji, na Tirolskem in drugod, treba jih je v tem posnemati. Bojazen pred tatvino ne sme biti nikdar izgovor za prerano trgategv.

Z letošnjim vinom bo treba tudi nekoliko drugače ravnati nego v drugih letih. Doslej se opaža, da je letošnji mošt pričel sicer bujno kipeti, da pa je kipenje preje ponehalo, preden se je razkrojil ves sladkor. Najbrže je to prištevatvi pomanjkanju zadosti čvrstih kipelnih glivic, ker je koncentracija letošnjega mošta drugačna, kakor v običajnih letih. Zelo dobro se je obnesla uporaba

čistih, krepkih drož in je svetovati vinogradnikom, da se jih v bodočem vobče poslužujejo. Čiste drože se dobe pri kmetijskih poskuševališčih in strokovnih šolah; istotako navodilo, kako se jih uporablja. Uporaba je lahka in poplača trud stotero. Mošt s čistimi drožmi gladkeje pokipi, vino se hitreje očisti in se odlikuje po čistem, gladkem okusu.

Nagel preobrat v toploti dne 23. t. m. bo na pol kipel mošt slabo vplival, Nezadostno pokipelo vino se čisti, kaže blaten okus, je podvrženo raznim boleznim kakor vlačljivosti, ciku itd. Zato moramo skrbeti, da nam mošt oziroma vino pravilno pokipi. Toploto v kleti je zvišati na normalno kipelno toploto (17—20° C). Prenaglo na dno polegla drože je z vinom premešati in, ako niso dovolj krepke, je pridejati primerno množino čistih drož.

Nekatera letošnja vina bodo kazala razne napake, tako bo predvsem povsod tam, kjer se je grozdje pozno žveplalo, vino dišalo po žveplovem vodik. Tako vino kaže zgodaj pretočiti, ako je na razpolago, preko snažnega bakrenega lija ali pa druge bakrene posode. Pri tem je vino dobro prezračiti in v novem sodu nekoliko zažveplati. S tem se hitro odstrani neprijeten duh po žveplovem vodik.

H koncu še nekaj glede zdravja vinopivcev. Mnogi vinopivci si letos domišljujejo, da se bodo zastrupili z modro galico. Ker je bilo vreme suho in dež ni galice raz grozdje odpral, si domišljujejo, da se je galica raztopila v moštu in jim bo škodovala na zdravju.

Ta domišljija je pa popolnoma neutemeljena. Množina galice, ki je prišla z grozdem v mošt, je tako majhna, da se od te ni treba bati zastrupljenja.

V vino pa galice oziroma bakra ne pride skoro nič, kajti znano je, da se pri kipenju galice (bakren sulfat) izpreminja. Njena bistvena spojina, bakren oksid, se namreč vsled delovanja glivic (kipenja), ki je desoksidačni (kisik odtegujoči) kemični proces, preustroji v bakrov oksidul. Bakrov oksidul ali bakrov podokis je pa neraztopljiv in se v obliki finega rdečega praška izloča ter pada na dno med drože. Slično se pretvarja galica pri kipenju tudi v neraztopljiv žveplov baker. Tako se torej ves baker, to je ves strupeni del modre galice iz vina izloči in v vinu ostanejo komaj sledi po njem. Vsak pomislek vinopivcev proti letošnjemu vinu je torej neutemeljen.

Nov način obdelovanja.*

V zadnji številki „Kmetijskega lista“ je priporočil narodni poslanec Ivan Mermolja v članku „O obdelovanju polja z ozirom na prihod Srbov“ nov način pridelovanja turščice, ki sicer ni nov, ker se po nekaterih krajih že izvaja, ki je pa vreden upoštevanja tudi po drugih krajih in ki kaže, da je g. Mermolja praktičen kmetovalec, ki razmišlja, in kateremu je mnogo na tem, da se izboljša dosedaj običajen način pridelovanja nekaterih naših okopavin.

On priporoča za turščico tak način pridelovanja, kakor je običajen v okolici Gorice in kakor je običajen po nekaterih krajih tudi za krompir. Namreč, da se za setev turščice obdelava njiva na dvobrazdne „lehe“ kakor jih imenujejo Goričani) ali na „grebene“, tako da izgleda površje njive, kakor pri nas potem, ko je v vrsto sejana turščica že osuta. Turščica naj se po tako nastalih jarkih (razorih) gnoji, na ta gnoj posadi seme in nazadnje naj se gnoj in seme zagrneto s tem, da se grebeni razorjejo. Na ta način

* Glej št. 40. „Kmetijskega lista“ z dne 6. oktobra t. l.

nastanejo iz prejšnjih grebenov novi jarki (razori) in iz prejšnjih jarkov pa novi grebeni.

Kakor znano, obdelujejo Goričani s takim menjajočim se razoravanjem grebenov (jarkanjem) sploh vse svoje njive in za vse sadeže enako.

Goričani se poslužujejo v to posebnega pluga, ki ima, kakor naš osipalnik, deske na obe strani in močan dvokrilnat lemež.

Torej ta goriški način obdelovanja naj bi se tudi pri nas vpeljal, in sicer za turščico in za okopavine sploh.

Pripomniti moram že tukaj, da se v ljubljanski okolici podobno obdeluje zemlja za razne sadeže, samo s to razliko, da delajo tukaj štiri brazdne lehe ali takoimenovane „ogone“. Za obdelovanje se poslužujejo dveh plugov, najprej „sainca“, potem pa „toplarja“, kakor ga tukaj imenujejo. S samcem odrežejo brazdo in jo vržejo z obeh strani v razor, vmes ostale osredke pa razorjejo s „toplarjem“, ki ni nič drugega, kakor goriški plug, s katerim se orje na grebene ali dvobrazdne lehe. V tem slučaju dela toplar razore in pomaga delati tudi takim ogoonom potrebna hrbtišča. Toliko mimogrede zaradi pluga „toplarja“, ki ga rabijo tudi v ljubljanski okolici.

Goriški način obdelovanja priporoča g. Mermolja na naših težkih zemljah za turščico in druge okopavine. To utemeljuje s tem, da se na ta način zemlja bolj rahla, bolj razkrajja, plevel pa bolj zatira, zlasti pirnica. Dalje se z gnojem tudi bolj varčuje. In slednjič je vse poznejše delo, kakor okopavanje in osipavanje, olajšano in s tem tudi pocenjeno.

Res je to in zato se ta način obdelovanja tudi že izvaja tu in tam pri krompirju. Poskusiti ga pa kaže tudi pri turščici, da se sami prepričamo, kakšne prednosti ima za nas v tem slučaju. Na kmetijski šoli na Grmu se je že dolgo časa sem poskušal n. pr. ta način saditve pri krompirju, pri turščici pa ne, ker se je turščica sadila z najboljšim uspehom redno po detelji brez vsakega gnojenja. Če bi jo sadili po jarkih, bi prišla pregloboko v zemljo. V ostalem se je pa na Grmu dosednji način saditve v vrste s pomočjo merkerja ali razčrtalnika ali pa s pomočjo sejalnega stroja vrlo dobro sponašal.

Na večjih posestvih pridejo sploh razni načini saditve krompirja in turščice v poštev, ki imajo vsak zase svoje prednosti. Ravna se to po velikosti njiv, po množini gnoja, po kakovosti zemlje in njenih plastih, po podnebnju in vlažnostnih razmerah zemlje, po uporabnosti poljedelskih strojev, po draginji dela in po razpoložnih delovnih močeh.

Na težki zemlji je treba za tako pridelovanje turščice dvojnega obdelovanja v primeri z obdelovanjem v goriški okolici. Najprej je treba zemljo po navadnem načinu zorati, kar je najbolje jeseni storiti, da se zemlja zrahlja, na to jo je spomladi povlačiti in na grebene (dvobrazdne lehe) zorati ali „zjarkati“, in potem po izvršenem gnojenju in sajenju zopet obdelati z razoravanjem grebenov, da se zakrijeta gnoj in seme. Naravno, da se rabi za tako temeljito obdelovanje več vprežnega in ročnega dela, da je pa zato vse poznejše delo okopavanja in ogrebanja veliko lažje in zato tudi ceneje. Za tako „jarkanje“ po izvršenem oranju pa ni treba pluga „toplarja“, ampak zadostuje osipalnik, kakršnega rabimo za ogrebanje turščice in krompirja.

Kakor rečeno, se sadi pri nas tu in tam krompir z najboljšim uspehom. Naj se poskusi sedaj še s turščico! Na ta način bomo prišli tudi na našem malem posestvu vsaj do tega, da se bo začela tudi turščica saditi v vrste, kar je v tem primeru edino pametno in tudi lahko izvedljivo.

Vprašanje je le, ako bo po raznih naših krajih z ozirom na posestvo, krajevne in gospodarske razmere ta način sajenja turščice res najbolj uspešen. O tem naj pa vsak sam presoja in dela poskuse, kajti kmetija je vezana na razne pogoje in ne pozna receptov, ki bi bili splošno veljavni.

Za poskušnje so poklicane predvsem tudi naše kmetijske šole, ki bodo lahko in radi dajale vsa potrebna navodila za tako pridelovanje turščice. Poklicani so pa tudi vsi drugi, ki se zanimajo za svoj napredek.

Navedel sem danes ta izboljšani način za pridelovanje turščice, o katerem bo pa treba še izpregovoriti, da ga popolnoma ocenimo za naše razmere. O tem pa prihodnjič.

V. Rohrmann.

Precejanje ali filtriranje vina. (Dalje.)

Precejanje z azbestnimi cedili, izvzemši „Zenit“, se vpelje takole:

Od tvornice določena množina azbestne volne se odtehta in pomeša v kakem škaflu v določeno množino kalnega, to je za preceditev namenjenega vina. Azbest se mora z vinom temeljito premešati, enako kakor čistilo pri čiščenju vina. Za velika cedila se dobe posebne mešalne priprave, za manjša zadostuje metlica. Medtem se vse cedilo napolni s kalnim vinom. Ko smo vino z azbestom v škaflu dobro premešali, ga vlivamo polagoma v cedilo in pri tem odpremo odvajalno cev cedila, tako da kalno vino iz njega v enaki meri lahko odteka. Pri malih cedilih se doliva vino s škaflom, pri velikih se v cedilo pumpa. Odtekajoče kalno vino se vliwa ali pumpa zopet nazaj v cedilo. To se ponavlja toliko časa, da je ves v vino pomešan azbest obvisel na cedilovih sitih in jih je toliko zagostil, da ne prepuščajo več kaleža. Ko se je to zgodilo, priteče pri odvajalni pipi cedila čisto vino, in precejanje je vpeljano. S prelivanjem se potem preneha in se čisto vino napelje v snažen, prej pripravljen sod, v cedilo se pa dotaka vedno toliko kalnega vina, kolikor pri odtoku iz cedila čistega odteka.

To se pri odprtih malih cedilih godi z dolivanjem ali pa, če leži posoda s kalnim vinom višje, z dovajalno pripravo. Pri zaprtih cedilih, ki delujejo vselej s pritiskom, se pa vino pumpa v cedilo, oziroma doteka vanj iz višje ležečega sode (glej podobo 9.). V zadnjem slučaju deluje cedilo s pritiskom teže vina v sodu, v prvem s pritiskom sesalke.

Kadar vina zmanjka, se pumpa pri zaprtih cedilih zrak v cedilo, ki potisne vino vun skoraj do zadnjih par litrov.

Če precejamo več vina, je treba azbest večkrat premeniti. Kolikokrat, to je odvisno od kalnosti vina in nam pove cedilo samo, kdaj je treba azbest premeniti. Kadar se namreč azbest s kaležem vina že toliko zamaže, da ne prepušča nič ali le malo vina, kadar torej čisto vino že zelo počasi odteka, premenimo azbest, to se pravi kalno vino izpustimo, mrežo (ozir. sito) osnažimo in precejanje vpeljemo iznova s svežim azbestom, kar gre tudi pri velikih cedilih zelo hitro.

Že vsa ravnokar popisana manipulacija je pri azbestnih cedilih veliko bolj prikupljiva in preprosta kakor pri celuloznih cedilih.

Pri teh se namreč precejevalna masa (celuloza) najprej razmeša v vodi, nato se z njo cedilo napolni in potem se šele pumpa vino vanj. Pri odtoku najprej priteče voda, potem voda, zmešana z vinom, in nazadnje šele samo vino.

Enako je tudi pri zaključku precejanja treba zopet pumpati vodo v cedilo, da potisne voda vino iz mase. Kdor dela vestno, ta veliko vina pri tem potrat, kdor pa ni vesten in pusti, da voda teče v vino, ta pride lahko z vinsko postavo navzkriž. Že iz tega vzroka celulozna cedila niso priporočljiva.

Še preprostejše je pa snaženje azbestnih cedil. Majhna cedila se enostavno poveznjena pogreznejo v vodo, iz katere se nato naglo vzdignejo. Skozi sito v filter deroči zunanji zrak odtrga azbestovo plast, ki pade v vodo. Nato se še filtrova mreža od zunaj na znotraj izbrizga z vodnim curkom vodovoda, brizgalne ali pod.

Z rokami se nikdar ne sme azbesta na sitih prijemati, ker se sicer na njih razmaže in se jih prime, nakar se pa ne da več odstraniti.

Jako lepo je snaženje pri velikih cedilih. Tu se na posameznih okvirnih sitih potegne kratkomalo onesnaženi azbest nalik kakemu blagu z mreže (glej pod. 11.). Če se preceja naprej, potem se sita takoj nazaj vložijo v cedilo in se z novim azbestom vpelje novo precejanje na že popisani način.

Če se pa s precejanjem preneha, je treba mreže z vodo dobro oprati, najbolje z vodnim curkom vodovoda, da ne ostane na njih nič azbesta. Kjer tega ni, se priporoča za veliko cedilo nabava v pod. 13. naslikane iz-

Podoba 13. Seitzeva brizgalna za snaženje azbestnih cedil in praznih sodov.

piralne pumpe, ki nam dobro služi obenem tudi za pomivanje sodov. Za mala cedila zadostuje trtna škropilnica ali pa padec vode iz višje ležeče posode skozi cev (čevo).

Če se pa vkljub pazljivemu snaženju sčasoma cedilna sita zamašijo, se najlažje osnažijo na ta način, da se izkuhajo v 4% raztopini jedkega natrona ali sode in se nato z vodo temeljito operejo (izbrizgajo).

Vsako vino, če je še tako kalno, se da s precejanjem lepo učistiti. Vendar se pa včasih zgodi, da se vino po preceditvi skali, čeprav ne več toliko kolikor je bilo poprej. Če se vino po preceditvi skali, je to znamenje, da ni bilo za precejanje zrelo (godno). Zlasti radša se po preceditvi skale nepokipela vina in vina, ki so podvržena rjavenju ali kakšni vinski bolezni. V takih slučajih začnejo glivice in kvasila, ki jih sicer cedilo veliko zadržuje, v čistem vinu zopet delovati in ga zopet skale.

Če pa hočemo doseči trajno čistost vina, moramo taka vina najprej napraviti stanovitna in zrela za precejanje.

Vino, ki še ni pokipelo, je treba spraviti v gorkejšo klet, oziroma mu dodati nekaj čistih zdravih drož, da se kipenje dovrši.

Če je vino bolno, ga je treba prej s pravilnim ravnanjem ozdraviti. Če pa ni časa za to, zlasti če se bojimo, da bi se vino medtem že popolnoma pokvarilo

(n. pr. pri zavrelki), ga precedimo ne glede na njegovo stanovitnost in ga spravimo v močno zažveplano posodo; ako se potem skali, ga precedimo čez 14 dni drugič.

Cedilna masa zadrži veliko škodljivih glivic, ostale pa uniči povečini žveplanje, in vino na ta način rešimo gotove pogube.

Še boljše in pravilneje je seveda, da škodljive glivice v vinu popolnoma zatremo, preden ga precedimo. To se zgodi najbolj popolno s pasteriziranjem (segrevanjem vina v zaprtih ceveh na 70° C). Kakor je bilo že rečeno, ni zlasti vino, ki je podvrženo rjavenju, nikakor godno za precejanje. Treba je najprej to napako odpraviti, kar se zgodi z žveplanjem, najbolje s pomočjo natrijevega bisulfitu (5 kg na 1 hl), ki se teden dni poprej pomeša v vino.

Vsak naj torej pred precejanjem najprej vino preskusi v odprtem kozarcu, da vidi ali ni podvrženo rjavenju. V odprtem kozarcu postane tako vino v 24 do 48 urah rjavo in gosto.

Po preceditvi je treba tako vino zopet nekoliko zažveplati, to se pravi prazen sod, kamor čisto vino teče, nekoliko z gorečim žveplom podkaditi (1 azbestni trak žvepla na 2—3 hl vina).

Sicer se pa priporoča, da se tudi zdravo vino po preceditvi nekoliko (zmerno) zažvepla (1 trak na 3—4 hl). S tem dosežemo, da ostane vino čisto in stanovitno.

Kdaj je vino sicer godno za precejanje je različno. Dobro pokipelo vino, ki že dlje časa, 2—3 mesece, leži na drožah, se lahko preceji kar od drož.

Navadno pa gre to precejanje zelo počasi, zato se priporoča mlado poprej pretočiti in šele 3—4 tedne pozneje, ali vsaj 14 dni po pretakanju filtrirati.

Takoj po pretakanju se ne sme nobenega vina precejati, kajti po vsakem pretakanju se vsled vpliva zraka izločujejo iz vina razne snovi (beljakovine, vinski kamen itd.), ki bi precejeno vino zopet skalile. Zato naj po pretakanju vino najprej vsaj 14 dni miruje.

Vrednost precejanja je, kakor že rečeno, za vsakega kletarja velika.

S pomočjo precejanja se vino da hitro očistiti in izolirati, tako da je več mesecev prej pripravno za prodajo, zlasti pa za izvoz, kjer se zahtevajo zrela in popolnoma čista vina. Če le kje, ima tukaj pregovor „čas je denar“ svoj pravi pomen.

Nekatera naša vina imajo dolgo časa neko tenko meglico v sebi, ki se po vinu v kozarcu vali kakor oblak.

Taka vina je treba navadno večkrat pretakati in žveplati, preden izgube to meglico. S pretakanjem se meglica takoj odstrani, vino se lepo učisti in se tudi njegov okus bolj ugadi.

Precejena bela vina postanejo tudi svetlejše barve in ravno taka barva se pri belih vinih danes najbolj zahteva.

Črno ali rdeče vino dobi po preceditvi krasno, iskarno barvo in čistejši, milejši okus.

Iz vseh tukaj naštetih in drugih morda še ne omenjenih prednosti precejanja sledi, da bi ne smelo biti pri nas kraja, kjer bi ne bilo vsaj enega velikega cedila.

Ker je velik in dober aparat drag, so zlasti vinarske in druge kmetijske zadruge in društva poklicana, da si nabavijo take aparate in jih proti zmerni odškodnini izposojajo svojim udom, oziroma izvršujejo pri njih precejanje na njih račun.

Kjer ni takih društev, tam se lahko združijo trije ali štiri večji posestniki in si nabavijo potrebno cedilo, ki

ga enako izposojujejo kakor društva in s tem kmalu pokrijejo stroške nabave. Na ta način posluje že danes na Kranjskem kakih 15 društev oziroma združenj z najboljšim uspehom.

Bohuslav Skalicky,
kmetijski svetnik v Novem mestu.

Glavna skupščina in kongres Glavnega zadrúžnega saveza v Ljubljani.

Koncem septembra t. l., in sicer 29. in 30., se je v Akademskem domu v Ljubljani vršila glavna skupščina s kongresom Glavnega zadrúžnega saveza, na katerem so se sešli zastopniki zadrug iz cele Jugoslavije. To skupno zborovanje zadrugarjev znači, da se ti zavedajo važnosti skupnega delovanja na polju zadrugarstva, vsled česar so se strnili v eno organizacijo, ki bo tem uspešneje in povsod lahko zastopala zadrúžno misel in delovala v korist zadrugarjev.

Skupščino je otvoril predsednik ljubljanske Zadrúžne zveze, dr. Anton Korošec, ki je pozdravil zbrane zadrugarje, približno 100, zastopnike češkoslovaškega zadrúžništva, šefa kmetijskega ministra, g. Miloša Štiblerja, in razne druge odlične osebnosti. Nadalje so se prečitali razni brzojavni pozdravi, ki so bili doposlani skupščini.

Tajnik Glavnega zadrúžnega saveza, g. dr. Ljudevit Prohaska, je prečital poročilo o dosedanjem delovanju saveza, ki je bilo brez ugovora sprejeto. Po blagajniškem poročilu g. Nikoliča je skupščina na predlog revizorja, prof. Glavinča, odobrila obračune in podelila centralnemu odboru absolutorij.

Pri predlogih je g. dr. Frangeš govoril o pomanjkljivosti naših železnic in neurejenosti prometa ter predložil resolucijo proti povišanju železniških tarifov in za znižanje prevoznin pri kmetijskih potrebščinah. Ravnatelj Saveza hrvatskih seljaških zadruga, g. Rudolf Galjer, je zahteval, da se vprašanje obdačenja kmetijskih zadrug čimprej povoljno reši in je predlagal resolucijo proti previsokemu obdačenju zadrug na Hrvatskem in v Slavoniji. Dr. Rudolf Horvat, odbornik Saveza hrvatskih seljaških zadrug, je poročal o slabih prométnih razmerah v Primorju z ozirom na dostop do morja. Predlagal je resolucijo za zgraditev proge Gospič-Knin in Bakar-Senj.

Gospod Jurič, ravnatelj Osješkega gospodarskega društva je predlagal za prihodnji, t. j. četrti kongres mesto Split, kar se je sprejelo. (Dalje prihodnjič.)

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki prihajajo na Kmetijsko društvo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne na isne vprašalčeva imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pisnu priloženo 4 K v znakah kot prispevek k družbenem pokojniškem zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 99. Svoje tri orale velike vinograde sem letos škropil proti peronospori edinole z bosnapasto ter sem imél nepričakovano dober uspeh. Predkratkim je bil v mojih vinogradih nek gospod od „Gospodarske zveze“, kateremu sem pokazal ta uspeh. Odsvetoval mi je v bodoče proti perono-

spori na trtah še rabiti bosnapasto, češ, da je ona le nekako „vojno nadomestilo“, ki je samo letos pokazalo vsled ugodnega vremena tako dober uspeh, ki bi se bil pa dosegel tudi brez vsakega škropljenja. Prosim Vas, v prihodnji številki „Kmetovalca“ pojasniti, kaj je na tej trditvi resnice, ker sem vsled besedi imenovanega gospoda izgubil veselje prihodnje leto škropiti trte z bosnapasto. (J. K. pri Sv. K.)

Odgovor: Iz Vašega vprašanja je prvič posneti, da ste imeli letos z bosnapasto pri zatiranju peronospore popoln uspeh in drugič, da Vas je nek gospod od „Gospodarske zveze“ svaril v bodočnosti še rabiti to sredstvo. Prvemu dejstvu nimamo ničesar pripomniti, kajti bosnapasta ali klorov baker je kot zanesljivo, cenejše in boljše učinkujoče sredstvo nego modra galica, že davno preizkušeno. Na svarilo dotičnega gospoda od „Gospodarske zveze“ pa ne smete ničesar dati, saj njegova trditev, da bi se letos zaradi ugodnega vremena dalo ravnotako dobro izhajati brez škropljenja, dovolj osvetluje njegovo nevednost o strokovnih vprašanjih, ki se mu je pa seveda ne sme zameriti, kajti „Gospodarska zveza“ je le stanovska organizacija za nakup in prodajo in nima v odboru in ne med svojimi potniki strokovno naobraženih oseb, ki bi znale o takih zadevah izrehati pravo strokovno mnenje. „Gospodarska zveza“ je pri nas le „k m e t s k o“ stanovska organizacija, dočim naša Kmetijska družba pa ni „k m e t s k a“ stanovska organizacija, ampak je „k m e t i j s k o s t r o k o v n a i n p r o s v e t n a“ ter je odgovorna za vse kmetijske novosti, ki jih priporoča. Kmetijska družba jamči, če priporoča bosnapasto, za najmanj enako dober uspeh pri njeni rabi, kakor pri modri galici, odločno zanika, da bi se dalo letos zaradi ugodnega vremena izhajati brez vsakega škropljenja in končno izjavi, da bosnapasta ni nikako vojno nadomestilo za modro galico, kajti bosnapasto so izumili že davno pred vojno, je popolnoma preizkušeno sredstvo, ki je ravnotako kakor modra galica tudi spojina bakra, ki je priznana izborna sredstvo za zatiranje gliv, a ima vrhutega v sebi namesto žveplene kisline klor, ki sam nasebi tudi razkužuje. Klorov baker se pa more delati le elektrokemičnim potom, torej le tam, kjer je poceni vodna sila za proizvodnjo elektrike na razpolaganje in to je poglavitni vzrok, da je klorovega apna, t. j. bosnapaste še tako malo na trgu. Da pa bosnapasta pri nas še ni izpodrinila modre galice, je pa vzrok tudi starokopitno razpoloženje naših vinogradnikov, ki se silno težko in počasi poprimajo kaj novega, če je še tako dobro. S stališča oddaje gospodarskih potrebščin, če se postavi družba zgolj na trgovsko stališče, je njej tudi ljubša oddaja modre galice, toda s strokovnega stališča, je družba naravnost dolžna vinogradnikom ponujati boljšo in cenejšo bosnapasto. Preroki nismo, a zgodi se pa lahko, da bo prihodnje pomlad stal kilogram modre galice morda 30 K in družba bi slabo izpolnjevala svojo strokovno prosvetno dolžnost, če bi vinogradnikov ne opozarjala na tretjino cenejšo in boljše učinkujočo bosnapasto. Družbi je vseeno, ona izpolnjuje svojo dolžnost, če pa vinogradnik nepotrebno izda 30 K namesto 10 K, je pa to potem njegova zasebna zadeva. Neumnost je najdražja stvar na svetu.

Vprašanje 100. Ali bom prav ravnal, če bom ozimno pšenico meseca januarja, ko bo zapadel sneg, potrosil z mešanico superfosfata in kalijeve soli? Ali pride umetni gnoj do veljave pri trošenju na rastoče rastline? (A. P. v Ž.)

Odgovor: Trošenje tistih umetnih gnojil, ki so lahko razstopne v vodi, po rastočih rastlinah je ravnotako uspešno, kakor podiranje takih gnojil. Taka gnojila so posebno čilski soliter, superfosfat, kajnit, kalijeva sol, Tomasova žindra, kostna moka itd. Glavno pri takem načinu gnojenja je, da se ne trosi na rosne ali od dežja mokre rastline, ker so navadno ta gnojila jedka in osmodijo mlade poganjke. Najboljše je trošenje ob suhem vremenu ob popoldanskih urah ali pred dežjem. Naj-

bolj uspešno pa je na sveži sneg, ki gnojilo polagoma raztopi in spravi v zemljo, ne da bi rastline pri tem kaj trpele. Mešanje superfosfata s kalijevo soljo je dopustno in se sme to delo izvršiti takoj ali pa tudi že prej, ne da bi učinek gnojil pri tem trpel.

Vprašanje 101. Lansko leto in tudi letos sem imel pri prosu nad polovico pridelka snetjavega, četudi sem sejal lepo seme. Ali je morda gnojnica vzrok snetjavosti? **Kako naj zdravim snetjavost pri prosu?** (F. P. v Ž.)

Odgovor: Snetjavost na prosu provzroča gliva z imenom *Ustilago panici milliae* Wtr. Bolezen se največkrat pojavi v spodnjih cvetih latih, medtem ko so višji deli videti navidezno zdravi, vendar se cveti ne morejo prav razvijati. Črni prah, ki nastopi pri tej vrsti sneti, je rahel in se hitro razpraši. Ta prah so trosi, ki tvorijo nekako seme te glive. Če pride tak tros do prosenega zrna, se ga drži, dokler ne pride v zemljo s semenom. Ob primerni vlagi tros vzkali v nekaj dneh v obliki takozvanih ključnih cevčic, na koncih katerih se razvijajo nitkasti poganjki ali popki, v katerih dozori silno tanki nitkasti kalček, ki se zarase v nežne dele prosenega kaliča. Snet se razvija v prosenem zrnu dalje in napravlja v zrnu ob času zorenja oni črni prah. Zdravljenje sneti se vrši na ta način, da se proseno seme, ki ga hočemo posejati, namaka skozi 16 ur v 1/2% raztopini modre galice (1/2 kg na 100 litrov vode). Priporočila se tudi namakanje semenskega prosa skozi 15 minut v 1% formalinovi raztopini, ali v 1/2% raztopini skozi eno uro. Pri nas nekateri kmetovalci snetjavo prosu pred setvijo opalijo. To se pa priporočila le onim, ki so tega dela že vajeni. S takim zdravljenjem se uničijo trosi na semenu in vsled tega smemo upravičeno pričakovati, da od tako pripravljene semenskega prosa dobimo tudi zdrav pridelek. Gnojnica pa nima nikakega vpliva na snetjavost, kajti ta vpliva samo na bujno raščo rastline.

Vprašanje 102. Sem varuh nekega posestva in osmerih otrok. To posestvo pa je čez eno uro hoda oddaljeno od mojega doma, tako da izgubim mnogo časa za ta posel. Ker me lastno posestvo močno obremenjuje z delom, vprašam, **kakšne korake mi je storiti, da oddam varuštvo drugemu?** (J. K. v P.)

Odgovor: Glede odložitve varuštva, se morate obrniti s prošnjo na okrajno sodišče, ki Vas je postavilo za varuha posestva in otrok. V tej prošnji natančno navedite vse vzroke, ki Vas silijo, da odložite to opravilo. Okr. sodišče bo v slučaju, da se prepriča o upravičenosti navedenih vzrokov, Vas razrešilo teh dolžnosti in na to mesto imenovalo drugega varuha. P—j.

Vprašanje 103. V moji hiši, oziroma v hišni kamri ima moja tašča glasom zapuščinske obravnave dosmrtno stanovanje. Omenjena soba pa prehaja vedno v slabši stan. Vprašam, **ako sem dolžan jaz nositi stroške za popravo njene sobe in strehe nad njo ali jih mora plačati tašča?** (V. K. v D.)

Odgovor: Po zapuščinskem pravu je dolžan skrbeti obremenjeni dedič, to ste Vi, da ostane testirano dosmrtno stanovanje v takem stanju, ki dovoljuje sposobnost bivanja v njem. Skratka, dolžni ste obdržati sobo v onem stanju, kakor je bila ob smrti zapuščnika. Streha ne spada k stanovanju in je samoobsebi umevno, da je dolžnost obremenjenca jo na svoje stroške popravljati. P—j.

Vprašanje 104. Moj sosed pomoči vsakokrat pred krmiljenjem pokladano porcijo rezanice v vodo. **Ali je priporočljivo močiti rezanico pred krmiljenjem z vodo?** (C. L. v T.)

Odgovor: Namakanje suhih krmil z vodo, kakor sena, rezanice itd. neposredno pred pokladanjem se priporoča, ker tako namočena slabookusna in trda krmila živina rada do čistega požre. Taka vodna namočila izpere tudi prah iz krmil, ki lahko v dihalih občutno živino nadleguje. Tudi je mešanje mokre rezanice z drugimi krmili boljše in popolnejše. Da bi kratko pred pokladanjem namočena rezanica imela na

prebavljanje kak viden učinek, so mnogi praktični poizkusi to trditev ovrgli. Drugače pa je, ako krmila namakamo dalje časa (več dni) v vodi in jih s tem mehčamo. V tem slučaju pa se opazi pri prebavljanju slabše izkoriščanje beljakovin v pokladanih krmilih. Preobilo uživanje vode pa ima na drugi strani to slabo stran, da se voda zbira v mesnem vlaknu, ki postane ohlapno, vsled česar je odpornost proti vplivu škodljivih učinkov veliko manjša. Ne priporoča pa se namakanja krme za konje, kajti pri teh je potrebno, ker niso prežvekovalci, da krmo dobro prežvečijo in naslinijo. P—j.

Vprašanje 105. Imam 1 in pol leta staro žrebico, pri kateri sem opazil, da ji pri skakanju na prostem škripljejo kosti v kolenih. To škripanje v kolenčnih sklepih pa ji ne napravlja dosedaj nikakih bolečin, ker skače vedno vesela naokrog. **Ali je to škripanje kosti v kolenčnih sklepih nevarna bolezen in s čim bi se jo odpravilo?** (T. K. v R.)

Odgovor: Po našem mnenju bo bržkone izvirala ta napaka od ohlapnosti sklepne vezi. V konjskem kolenčnem sklepu leži 6 koščic, od katerih vrhnja je vzbočena in se stika z izdolbeno bederno kostjo. Sklepna vez, ki veže omenjene kosti, da ne spadejo iz sklepa, je v tem slučaju ohlapna ali pa je pretrda, vsled česar povzroča ta napaka škripanje po sklepih. Vsekakor ni ta napaka bolezen, ki bi znala postati nevarna in navadno pozneje, ko žrebica odraste, izgine. P—j.

Vprašanje 106. Ker nameravam v svojem gospodarstvu nekaj dozidavati in napraviti gnojnično jamo in vodnjak, prosim za pojasnilo, **v kakšnem razmerju se meša beton.** (S. P. v Č.)

Odgovor: Pri betonskih zidovih mešamo portlandcement s peskom in z gramozom v velikosti do 1 lešnika. Razmerje med cementom, peskom oz. gramozom je različno. Pri fundametalnih zidovih je običajno razmerje 1 : 8, pri navadnih zidovih 1 : 6, pri železobetonskih konstrukcijah 1 : 4, pri cementni strešni opeki 1 : 3. — Pri mešanju v razmerju: 1 : 8 pride na 180 kg cementa 1 m³ gramoz in peska, ali na 1 vrečo cementa 0,28 m³ gramoz in peska. 1 : 6 na 230 kg cementa 1 m³ gramoz in peska, ali na 1 vrečo 0,22 m³ gramoz in peska. 1 : 4 na 360 kg cementa 1 m³ gramoz in peska, ali na 1 vrečo cementa 0,14 m³ gramoz in peska. 1 : 3 na 460 kg cementa 1 m³ gramoz in peska, ali na 1 vrečo cementa 0,11 m³ gramoz in peska. Za mešanje betona se zbiže iz desk pod, na katerega se položi primerno visoki okvir z notranjo odprtino 1 m². Ako se vzame pri mešanju 1 vrečo cementa, se nasuje pri razmerju 1 : 8 v okvir gramoz in peska 28 cm visoko; pri 1 : 6 22 cm visoko; pri 1 : 4 14 cm visoko; pri 1 : 3 11 cm visoko. Cement je treba z gramozom in s peskom najprej v suhem in nato še v mokrem stanju premešati. V fundamente se lahko zabetonira tudi večje kamenje. Vendar mora biti vsak kamen obdan z betonom, tako da ne nastanejo v zidu nobene odprtine.

Vprašanje 107. Spomladi so se zvalili purčki iz dveh gnezdv. Kmalu pa sem opazil, da je bilo več purčkov iz enega gnezda slepih ter sem jih pokončal. Ostali so bili na videz dobri. **Poleti pa sta pričeli dvema purčkoma zopet glavci otekati in postajati repeči. Iz oči jima je tekla nekaka voda.** Ker nista videli jesti, sta postajali zanikarni in slednjič sem opazil, da jima je izginjalo na več krajih telesa perje, ter postajalo meso kakor gnilo. Ker se mi je žival smilila, sem jo pokončal. **Značilni znak bolezn sem opazil nalezljivost.** Ostale pure so zdrave, le grozno zanikarne. **Kakšno očesno bolezen imajo purčki?** (J. C. v K.)

Odgovor: Po našem mnenju bo bržkone ta bolezen nalezljivo diferentično vnetje oči, ki ne ostane le na očeh, temveč se razširja najprej po celi glavi in slednjič preide v ostalo telo. Pravi vzrok te nalezljive bolezn samnasebi še ni povsem razjasnjen, gotovo pa je, da jo povzroča vrsta bakterijev, ki jih do danes še niso imeli priliko spoznati. Diferentično vnetje oči, se pričinja z vodeno solzavostjo, z zjutrajšnjo popolno zalep-

ljenostjo oči, ki lahko vede tako daleč, da, ako se umetno ne odpira oči, trepalnice popolnoma zarasejo. Posledica tega je, da se celo očesno jabolko popolnoma ognoji in razpade. Večkrat nastopi tudi driska. Razni znaki vnetja se pokažejo proti koncu bolezni tudi po telesu. Žival prične hirati, se skubi in slednjič pogine. Takoj, ko se bolezen opazi, je najboljša, da se vsako jutro spira oči s toplo vodo in večkrat čez dan čisti oči z 1—2% lizolovo ali kreolinovo raztopino. Živali je dobro krmiti, da ne hujšajo in paziti je posebno na snažnost. Da se pri Vas ne nalezejo še ostale pure te nalezljive bolezni, Vam svetujemo, takoj razkužiti kurnjak, kjer se držijo pure, s 3% lizolovo raztopino. Le s popolnim razkuženjem prostorov lahko zatrete bolezen.

P—j.

Vprašanje 108. Moj konj in teleta so dobila uši. Prosim navodila, kako naj rabim tobakov izvleček za pokončevanje uši pri živini? (I. M. v Z.)

Odgovor: Prav uspešno sredstvo proti ušem je 2% raztopina tobakovega izvlečka. Da dobimo to, vzamemo 1 liter najboljše mlačne vode, s katero dobro zmešamo poldruge žlice tobakovega izvlečka, da postane tekočina enakomerna. S to raztopino mažemo ušiva mesta pri živini, s čemur zamorimo uši, nikakor pa ne gnid, iz katerih se po preteku petih dni izležejo nove uši. Zato moramo to mazanje ponavljati vsakih pet dni, dokler uši popolnoma ne izginejo. En dan po vsakem mazanju s tobakovo raztopino, moramo z mlačno vodo in milom temeljito umiti umazana mesta ter jih dobro posušiti, da se živali ne prehladijo. Ker se uši razležejo tudi po stelji, zato jo je treba večkrat menjati ter sploh zadostno snažiti v hlevu.

Vprašanje 109. 1917. leta so bili pri nas nastanjeni volaki, ki so zanesli uši v hišo, da jih je vse polno v perilu in obleki. Snaženje malo izda, ker imamo v podstrežju stare obleke, v kateri se ta golazen nahaja. Kako zatrem uši v perilu in obleki? (F. K. v S.)

Odgovor: Za uničevanje uši v obleki in perilu je najboljša suha vročina. V to svrhu je ušivo obleko narahlo zložiti v toliko vročo krušno peč, da se blago ne osmudi ali celo zažge. Vroč zrak mora prešiniti vso obleko. Pri 70° Celzija poginejo v 10 minutah vse uši in gnide. Po potrebi je tako segrevanje večkrat ponavljati. Prav izborno sredstvo za zatiranje uši je tudi bencin. V to svrhu se vzame kak zabož ali skrinja, v kateri se prelepijo vse špranje s papirjem. Najprej se dno skrinje ali zaboža poškrubi z bencinom in potem posebej znotraj in zunaj vsak kos obleke in končno se skrinja ali zabož s pokrovom tako zapreta, da bencinov par ne more izpuhtevati. Bencinov par v kratkem času umori vse uši in gnide. Ker pa gnid ni mogoče vedno popolnoma pokončati, je potrebno to delo ponavljati vsakih pet dni, dokler nismo popolnoma gotovi, da ni več uši v obleki. Iz gnid se namreč po petih dneh izležejo mlade uši, ki jih moramo tudi uničiti. Pri ravnanju z bencinom je potrebna največja pozornost, ker je zelo vnetljiv. Torej vsako luč ali ogenj je odstraniti od bencina.

KMETIJSKE NOVICE

Slava Srbskega Poljoprivrednega Društva v Beogradu. Srbsko Poljoprivredno Društvo je dne 12. novembra praznovalo svojo Slav o, t. j. krstno ime Sv. Kralja Milutina, na katero slavnost je pozvala vse svoje člane in tudi Kmetijsko družbo. Na tej slavnosti je predsednik po pozdravu gostov narkratko očrtal delovanje te srbske Kmetijske družbe v tem letu. Potem je sledila pogostitev gostov in na to ogledovanje razstav v Štipu in Aleksandrovcu. Poleg je bila tudi razstava kmečkih mladinskih klubov. Popoldne se je vršilo predavanje drž. ekonomu, g. Andrije Žorča, „o novih metodah gojenja kuruze“.

Drugi veliki semenj vzorcev v Ljubljani. V letu 1922. v jeseni se priredi v Ljubljani drugi veliki semenj vzorcev. Otvo-

ritveni in zaključni dan sicer še nista natanko določena, na vsak način pa se vrši semenj ali v drugi polovici meseca avgusta ali pa v prvi septembra. Natančni termin se bo v svrhu, da se zamore javnost že sedaj po tem ravnati, v kratkem objavil. Zanimanje za prihodnjeletni ljubljanski veliki semenj vzorcev je že sedaj zelo veliko in po vsem soditi bo ta prireditev mnogo večja in obširnejša od letošnje. Dober sloves, katerega si je veliki semenj ob svoji prvi otvoritvi tako v notranjosti države kakortudi v inozemstvu priboril, jamči razstavljalcem in nakupovalcem tudi v prihodnjem letu za najboljše trgovske uspehe.

Ministrstvo za kmetijstvo in vode v Beogradu je javilo dne 27. t. m., št. 7758, da zahtevajo italijanske oblasti na potrdilih o zdravstvenosti, s katerimi so krite živalske surovine in tudi meso, bodisi sveže ali predelano in za izvoz v Italijo določeno, vizum italijanskega konzulata.

URADNE VESTI.

Tiskovna pomota.

V zapisniku seje glavnega odbora Kmetijske družbe, objavljenem v zadnji številki „Kmetovalca“, na strani 195., v drugi koloni, se je v peti vrsti od spodaj zgodila tiskovna pomota s tem, da je bilo tiskano „eden uslužbencev“; pravilno se mora glasiti „eden udeležencev“, kar naj blagovoli vsak čitatelj v svojem iztisu popraviti.

VABILA

k občnemu zboru Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Središče, v nedeljo, 27. novembra 1921. ob treh popoldne v šoli.

Gorje pri Bledu, v nedeljo, 4. decembra 1921. ob treh popoldne v dvorani;

Metlika, v nedeljo, 4. decembra 1921. ob enajstih dopoldne v prostorih „Obrtnega doma“.

RAZGLAS

glede oddaje vinskih trt iz državnih trtnih nasadov.

S tem se daje vinogradnikom na znanje, da se bodo spomladi leta 1922. oddajale trte iz državnih trtnih nasadov v Sloveniji. (Vinarsko nadzorništvo v Mariboru ima na razpolago okoli 70.000 cepljenk, 25.000 korenjakov in pa 200.000 ključev; vinarsko nadzorništvo v Novem mestu pa 20.000 cepljenk, 86.000 korenjakov in 400.000 ključev po sledečih cenah in sicer:

1. cepljenke I a, za 100 komadov	350 K;
„ II a, „ 100 „	150 „;
2. korenjaki I a, „ 100 „	70 „;
„ II a, „ 100 „	35 „;
3. ključki I a, „ 100 „	20 „;
„ II a, „ 100 „	10 „;

Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinejajo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Vsem drugim naročnikom se bodo trte zaračunile za 75 odstotkov dražje. Nasprotno se cena v slučajih dokazane revščine izjemoma zniža za 25 odstotkov. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v pristojni državni trtnici. Omot in dovoz na železnico ali pošto se zaračuni posebej. Trte dobijo le vinogradniki iz Slovenije, ki se zavežejo, da bodo iste sadili na lastni zemlji. Pri dodelitvi korenjakov se bo oziralo v prvi vrsti na one naročnike, ki nameravajo zasaditi lastni matičnjak, pri dodelitvi ključev pa na one, ki cepijo trte za lastni vinograd in ne za

prodajo, in ki doprinesejo tozadevna potrdila pristojne občine. Naročila se sprejemajo pri drž. trtnih nasadih in pri pristojnem vinarskem nadzorništvu (v Mariboru ali Novem mestu) in sicer **najkasneje do 15. novembra 1921.**

Po tem roku se trte razdelijo sorazmerno med vse upravičene naročnike, katerim se dostavi tozadevna nakaznica. Vsak naročnik, ki se mu nakažejo naročene vrste trt, je obvezan iste prevzeti in plačati. Naročniki, ki dobijo dodeljene druge sorte nego so jih naročili v nadomestilo, morajo nakaznice, če dodeljenih vrst ne želijo, tekom 14 dni s priporočeno pošto vrniti, drugače so tudi oni zavezani nakazane trte prevzeti in plačati.

Ljubljana, dne 8. novembra 1921.

Pokrajinska uprava za Slovenijo,

oddelek za kmetijstvo,

šef: Sancin I. r.

Trošarina na vino.

V zadnjem času se je toliko slišalo in čitalo o prestopkih proti naredbi o trošarini za vino, da se iz vsega razvidi, da naši vinogradniki niso še dobro poučeni o predpisih te naredbe. V zadnjih dveh številkah „Kmetovalca“ je bila nakratko opisana ta naredba, iz katere so bile posnete glavne točke, ki jih morajo vinogradniki upoštevati. Da bodo popolnoma na jasnem glede določb tega zakona, je potrebno, da se še enkrat opozorijo na najvažnejše predpise pravilnika k tej naredbi.

Po tem pravilniku mora vsak vinogradnik pristojnemu oddelku finančne kontrole prijaviti svoj letošnji vinski pridelek. Vinogradniki, ki prodajajo vino na drobno, in gostilničarji morajo prijaviti vino 24 ur pred vkletenjem, drugi vinogradniki pa 24 ur po vkletenju. Kdor tega ne stori, mora plačati pet- do desetkratno trošarino in poleg tega se mu zapleni v korist države vse vino s posodo vred.

Prijaviti je treba tudi vsako oddajo vina. Pri tem se mora navesti, komu, kdaj in koliko vina je bilo prodanega.

Če vinogradnik ne prijavi vsega pridelka, se smatra to za tihotapljenje in se mu vse vino zapleni. Mošt in novo vino, ki se rado pokvari, se smeta za vinogradnikovim privoljenjem prodati na javni dražbi, izkupiček pa ostane na davčnem uradu do pravomočnosti razsodbe. Ker večina vinogradnikov tega ni vedela, se je dosedaj postopalo z vso obzirnostjo. Odslej pa nameravajo oblastva proti vsem, ki se ne bi ravnali po pravilniku, postopati z vso strogostjo.

Opozarjamo vse vinogradnike tudi na sledeče člene pravilnika: Po členu 88. novega trošarinskega pravilnika se ustavi nadaljnje kazensko postopanje samo tedaj, če plača obdolženec poleg navadne trošarine še petkratno trošarino kot kazni (torej skupno 840 K za hektoliter), da se odpove pritožbi in da plača takso po tarifni postavki 229. Toda tudi v tem slučaju se mu vino zapleni. Vsako znižanje ali vsaka odpustitev kazni je po zakonu prepovedana.

Opozarjajo se vsi vinogradniki, da se ravnajo po teh določilih, ker se na ta način izognejo vsem kaznim, ki so izredno stroge. Zatorej, ravnajte se po zakonu!

Žganjekuha — davka prosta.

Dodatno k članku „Trošarina na žganje“ v 19. številki „Kmetovalca“ na strani 185. je treba opozoriti kmetovalce še na sledeče določilo pravilnika:

Količino žganja je treba prijaviti občinskemu uradu. Za izposojevanje kotla se sme plačati najemnina z žganjem le tedaj, če je bila za to žganje plačana državna trošarina.

Uvoz živine v Italijo zopet dovoljen.

Italijanska vlada je dvignila uvozno prepoved na jugoslovansko živino, vsled česar je izvoz živine v Italijo zopet do-

voljen; vendar je za vsak izvoz živine, mesa ali mesnih izdelkov, ki se uvažajo v Italijo, potreben vizum italijanske konzulata, ki mora potrditi, da je živina zdrava. Italija nam skuša povsod nagajati in delati zapreke pri izvozu, pri čemur pa seveda kolikor mogoče podpira italijanske mešetarje, da bi sčasoma ti dobili monopol za izvoz živine. Za enkrat ne moremo drugače, kakor da se podvržemo tej odredbi. Kmetovalce pa opozarjamo, da se nikakor ne puste ogoljufati od izvoznicarjev, ki bi morda hoteli stroške za ta vizum naprtiti prodajalcu živine, kakortudi naj pazijo, da ne bodo prodajali živine pod ceno.

Klanje živine in sekanje mesa po kmetovalcih.

Oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani je vsem okrajnim glavarstvom izdal navodilo z dne 24. oktobra t. l., št. 7378., v katerem opozarja na določbe, ki veljajo za klanje živine in sekanje mesa po kmetovalcih.

Iz tega navodila je razvidno, da je klanje živine in sekanje mesa po obstoječih zakonitih predpisih pod gotovimi pogoji vsekakor dopustno. Klanje živine in sekanje mesa, ki spada sicer v delokrog rokodelskega obrta mesarjev, ne tvori namreč v zmislu določil čl. V. a razglas. pat. k o. r. obrtnih poslov, ako se izvršuje samo v obsegu poljedelskega postranskega obrta in ne obrtoma (čl. IV. cit. pat.). Praviloma je torej dopustno le klanje in sekanje mesa **lastne, t. j. doma vzrejene živine**, nič manj pa mora biti dopustno sedaj tudi morebitno klanje dokupljene **delovne živine**. Nadalje se ne sme izvrševati v takem obsegu, ki bi presegalo meje poljedeljskega **postranskega** obrta, tako da bi postalo že samostojen, preko okvira običajnega poljedeljskega gospodarstva segajoč pridobiten posel. Nedopustno je vsled tega klanje izrecno v to svrhu nabavljene živine ali pa, ako se izvršuje kot popolnoma samostojna pridobitna panoga. Zanesljiv znak za na poslednji način izvrševanega klanja je med drugimi zlasti ta, da se poslužujejo kmetovalci posebnih, v rednem gospodarstvu sicer nezaposlenih ali pa celo kvalificiranih pomožnih oseb ter posebnih obratnih naprav.

Ker se bodo brezdvomno dogajale zlorabe ter se bo izvrševalo klanje obrtoma, se vsem podrejenim oblastvom naroča, da take zlorabe v zaščito prizadetega obrtnega stanu preprečijo.

Končno se opominja, da veljajo tudi za klanje, izvrševano v predstoječem zmislu, določila § 13. zak. z dne 6. avgusta 1909, drž. zak. št. 177., in drugi tozadevni zakoniti predpisi. (Ogled mesa, naznanilo občini in plačanje pristojbin, če se meso prodaja drugim osebam.)

Penudniki in kupci plemenske živine.

Pod tem naslovom Kmetijska družba za Slovenijo odslej naprej redno objavlja vse one lastniške plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglašenec natančno prijavi svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število l. t. d.

NAPRODAJ SO:

Kobilo, stara dveinpol leti, mrzlokrvnega žlahtnega plemena, lepe rasti in

žrebico, šest mesecev staro, dobre pasme, lepe rasti, z lepimi znaki ima naprodaj Marija Rozman, Nemški Rovt, št. 3, p. Boh. Bistrica.

4 enoletne telice in

1 enoletnega bika, vse simentalke pasme kupi J. Vilar, posestnik, Dob pri Domžalah.

Plemensko svinjo še ne brejo Hesch-Mayerjeve pasme, 8 mesecev staro, ima naprodaj Jožef Podobnikar, posestnik v Dobrovi št. 48. pri Ljubljani.

1 enoletnega bika pingavske pasme ima naprodaj Jožef Rant, posestnik, Ljubno, št. 63., p. Podnart.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 21. štev. „Kmetovalca“ 1. 1921.

Pregled konjereje v letu 1921.

V l. 1920. je bilo zaskočenih 12.810 kobil, l. 1921. pa le 11.462, torej 1348 kobil manj. Vzroki, da je število zaskočenih kobil letos manjše, so različni. Med njimi je najvažnejši ta, da se je izvoz konj prepozno dovolil. Marsikateri kmetovalec ni vodil svoje kobile k žrebcu, ker je imel doma še žrebeta, ki jih nikakor ni mogel odprodati. Sedaj je sicer izvoz konj dovoljen, navzlic temu se je pa bati, da bo konjereja tudi v prihodnjem letu nazadovala, ker splošno primanjkuje krme. Drugi vzrok je tudi ta, ker so cene konj padle tudi v inozemstvu, tako da bo težko odprodajati žrebeta.

Kot nadaljnji vzrok se navaja, da so se kmetje v nekaterih krajih začeli pečati s prevozom lesa, vsled česar opuščajo konjerejo, ker ne morejo brejih kobil pri tem delu tako uporabljati.

Mnogo malih posestnikov je po prevratu dobilo vojaške kobile, ki so jih hoteli dobičkanosno izkoriščati in so jih pustili zaskočiti. Ko so pa uvideli, da vzrejevanje konj ni tako lahka stvar in da je treba tudi kobilo in žrebe primerno krmiti, so se zbalili teh stroškov in so kobile kar naprej prodali. S tem pa za konjerejo ni nastala nikaka izguba. Ker je odprodanih veliko vojaških kobil, je pričakovati, da v nekaj letih zopet dosežemo krajem primeren tip gospodarskega konja.

Vzrediti kraju primernega gospodarskega konja, mora biti stremljenje domačih konjerejcev in vseh merodajnih činiteljev. Vse drugo se lahko smatra kot nekaj „sport“. K temu moramo tudi računati postavljanje toplokrvnih žrebcev na Blédu. Ne smemo se izgovarjati, da je bila ta nastavitvev domači konjereji potrebna. S tem se je le ugodilo želji nekaterih posestnikov toplokrvnih konj, ker je bilo dovolj žrebcev take vrste na razpolaganje. Strogo se je pazilo, da se k njim ni pripuščalo mrzlokrvnih kobil, ker bi se s takim ravnanjem domačo konjerejo le pokvarilo. Gorenjski sportniki, oziroma ljubitelji toplokrvnega konja, so pa lahko zadovoljni, ker je bilo k tem žrebcom pripuščenih 75 kobil. Po mnenju tamošnjega postajevodje pa ni bilo mnogo prvovrstnih plemenjač. Tak sport se torej vsekakor sme podpirati, če ni to v škodo domače konjereje.

Glavne postojanke toplokrvnega konja so ostale Ljutomer in Št. Jernej. Lepo se pa v zadnjem času razvija reja toplokrvnega konja v okrajih Mokronog in Velika Loka. V Št. Jerneju bi bilo opozoriti na to napako, da so skoraj že vse dveletne kobilice podkovane, znak da se že tako mlade uporabljajo za delo, s čemur izgube čilost. O tem se je gospod predsednik II. Konjerejskega odseka izrazil takole: „Pri teh konjih se ne vidi več deviškega lica.“

Na Dolenjskem se opaža, da želijo konjerejci višje in težke žrebce, s čemur je izražena težnja po večjem konju. Sedaj se nahajajo v tem okolišju večinoma lepi, živahni, trdni in ne preveliki Arabci, ki ne potrebujejo mnogo krme in vendar opravljajo vsa gospodarska dela popolnoma zadovoljivo. Vprašanje pa je, če bo nov rod, ki se ga bo sčasoma ustvarilo na Dolenjskem, podedoval tudi vse te vrline ki jih izkazuje sedanji konj in če si po-

zneje konjerejci ne bodo zopet zaželeli konja s sedanjimi lastnostmi. Spoznanje bo morda prišlo prepozno, kajti izpremeniti konjerejo v posameznih okrajih, ni tako težko, toda spraviti jo zopet v star tir, traja pač nekaj generacij.

V ljutomerskem okraju je bilo že nekdanje stremljenje po Amerikancih. Pri tamošnji konjereji se pa opaža posebno ta napaka, da merodajni činitelji mnogo več gledajo na rekord žrebcev-dirkačev, kakor bi bilo potrebno, pri tem pa pozabljajo na važnost dobrega in močnega okostja, itd.

Kakor je že v pričetku omenjeno, bo naši konjereji v veliko škodo tudi dejstvo, da so se v nekaterih krajih kmetje začeli preveč pečati s prevažanjem lesa, vsled česar se bo sčasoma v mrzlokrvnih krajih uničilo mnogo dobrih kobil. Uničevalno za konjerejo pa je, če kmetje v izrecno toplokrvnih krajih žele mrzlokrvne konje. Ti kraji ne bodo toliko časa prišli v poštev za smotreno konjerejo, dokler se sedanji konj ne nadomesti z onim, ki si ga kmetje žele. Tako izpremembo je pa mogoče izvršiti šele tekom mnogih let.

Mrzlokrvna pasma je zaenkrat najlepša v ormožkem okraju, četudi je tam popolnoma drug tip konja, kakor v sosednjem ptujskem okraju ali na Gorenjskem in v Savinjski dolini. Ormožki konj ni pretirano visok, ni pretežak, je živahen in se odlikuje z izvrstno hojo.

Na Gorenjskem je ostala konjereja na svoji dosedanji višini. Paziti bo pa treba, da se jo tudi vzdrži na tej stopnji.

V Savinjski dolini napravljajo konjerejci pri vzrejevanju konj to veliko napako, da prebilo krmijo svoje konje. Posledica takega krmljenja je izguba lepe in dobre hoje, ker je telo pretežko. Vpliv tečnega in dovoljnega krmljenja se zelo razlikuje od vpliva preobile krme.

Bohinjski konj, ki ga stari strokovnjaki ne morejo dovolj prehvaliti, je izginil. Na premovanju ni bilo videti niti enega več. Povod za to je dala svetovna vojna, ki je prisilila posestnike, da so prodali svoje kobile.

V Prekmurju je mnogo konj; lepi so pa pravzaprav samo žrebci. Če bi teh ne bilo, bi se videlo primeroma le malo stasitih živali. Pri večini tamošnjih konjev opažamo previsoke noge za njih težko telo in kost v golenici je v primeri s težkim konjem mnogokrat pretanka.

Pohvaliti bi bilo oskrbnike državnih in posestnike licenciranih žrebcev. Z malimi izjemami so oskrbniki izvrstno oskrbovali državne žrebce, kar je gotovo v prid konjereji. Na drugi strani morajo konjerejci biti hvaležni požrtvovalnim posestnikom, ki so prevzeli žrebce v svojo oskrbo. Za svoj trud nimajo posebnega dobička, če se tudi vračuní delo, ki jim ga žrebci opravljajo na njih posestvu.

Žal, da je v nekaterih krajih težko dobiti dobrih oskrbnikov, ki bi se posvetili tej nalogi. Tako je n. pr. ravno v Središču, t. j. v najboljšem konjerejskem okraju težko dobiti posestnika, ki bi prevzel žrebca, vsled česar se je moralo postaviti plemenilne postaje za mrzlokrvne žrebce, kar nikakor ni v prid tamošnji konjereji. Najboljše žrebce, kar jih ima žrebčarna, oddaja v zasebno oskrbo,

medtem ko gre ostali material, torej najslabši, ali pa mladi, še ne preizkušeni žrebci na plemenilne postaje.

V l. 1920. je bilo zaskočenih 12.810 kobil. Od teh se je ubrejilo 6694, žrebetilo jih je pa 5623. Kolikor je bilo mogoče dognati, je poginilo ali bilo izvrženih 1032 žrebet. V Nemčiji, kjer je morebiti konjereja najracionalnejša, računijo, da se ubreji približno 50 odstotkov zaskočenih kobil. V tem oziru je torej pri nas uspeh zelo zadovoljiv. Napaka pa leži v tem, da pogine preveč žrebet. O vzrokih ne bom razmotrival, ker so strokovnjaki o tem že mnogo pisali in če se kdo zanima ter se hoče obvarovati škode, naj čita letnike „Konjereja“ in knjigo: „Sosea Razumnika konjereja“. Izmed glavnih vzrokov je pa gotovo ta, da konjerejci premalo pazijo na žrebetne kobile, jih premalo krmijo ter preveč izrabljajo, kar se je žal opažalo pri premovanju v enem najboljših konjerejskih okrajev.

Znatno se je omejila kužna bolezen „mehurčasti izpuščaji“ (mozoljevost na spolovilih). Lansko leto je bilo okuženih 26 žrebcev, letos pa le 20. Na vsak način je to znamenje, da so postajevodje in oskrbniki pri plemenitvi boljše pazili.

V času plemenilne dobe l. 1921. je plodilo v Sloveniji 88 toplokrvnih in 163 mrzlokrvnih žrebcev ter 3 Huculi.

Od teh je bilo nastavljenih:

Pri I. Konjerejskem odseku:

na plem. postajah . . .	{	mrzlokrvnih . . .	5 žrebcev
		toplokrvnih . . .	53 žrebcev
		Huculov . . .	3 žrebci
v zasebni oskrbi . . .	{	mrzlokrvnih . . .	35 žrebcev
		toplokrvnih . . .	— žrebcev
		Huculov . . .	— žrebcev
licenciranih	{	mrzlokrvnih . . .	2 žrebca
		toplokrvnih . . .	— žrebcev
		Skupaj I. Konjerejski odsek . . .	98 žrebcev

Pri II. Konjerejskem odseku:

na plem. postajah . . .	{	mrzlokrvnih . . .	13 žrebcev
		toplokrvnih . . .	32 žrebcev
v zasebni oskrbi . . .	{	mrzlokrvnih . . .	72 žrebcev
		toplokrvnih . . .	— žrebcev
licenciranih	{	mrzlokrvnih . . .	38 žrebcev
		toplokrvnih . . .	3 žrebci
		Skupaj II. Konjerejski odsek . . .	158 žrebcev
		Skupaj I. Konjerejski odsek . . .	98 žrebcev
		Skupaj v Sloveniji . . .	256 žrebcev

V plemenilni dobi 1921. je bilo zaskočenih 11.621 kobil, in sicer:

Pri I. Konjerejskem odseku:

od žrebcev	{	mrzlokrvnih in	
		križanih	466 kobil
na plem. postajah . . .	{	toplokrvnih . . .	1369 kobil
		huculskih	48 kobil
		Skupaj . . .	1883 kobil
v zasebni oskrbi . . .	{	mrzlokrvnih in	
		križanih	1696 kobil
		toplokrvnih	69 kobil
		huculskih	— kobil
		Skupaj . . .	1765 kobil

od licenciranih	{	mrzlokrvnih in	
		križanih	156 kobil
		toplokrvnih	— kobil
		Skupaj . . .	156 kobil

I. Konjerejski odsek skupaj 3804 kobil

Pri II. Konjerejskem odseku:

na plem. postajah . . .	{	mrzlokrvnih in	
		križanih	669 kobil
		toplokrvnih	1017 kobil
		huculskih	9 kobil
		Skupaj . . .	1695 kobil

v zasebni oskrbi . . .	{	mrzlokrvnih in	
		križanih	3113 kobil
		toplokrvnih	131 kobil
		Skupaj . . .	3244 kobil

od licenciranih	{	mrzlokrvnih in	
		križanih	2577 kobil
		toplokrvnih	142 kobil
		Skupaj . . .	2719 kobil

II. Konjerejski odsek skupaj 7658 kobil

I. Konjerejski odsek skupaj 3804 kobil

Skupaj v Sloveniji kakor zgoraj 11462 kobil

Po plemenilni dobi leta 1920. je imela žrebčarna žrebcev:

toplokrvnih 95: polnokrvnih	3
polnokrvnih	92
Skupaj	95
mrzlokrvnih 123: Belgijcev	24
Noričanov	98
malih Ardencev	1
Skupaj	123

(od teh jih je bilo v zasebni oskrbi 105.)

Križanih	2
Huculov	3
Skupni stalež	223

Do 10. sept. t. l. je prešlo v zasebno last

mrzlokrvnih	11 žrebcev
Izločilo se je toplokrvnih	18 žrebcev
mrzlokrvnih	10 žrebcev
Nakupilo se je mrzlokrvnih	4 žrebcev
toplokrvnih	11 žrebcev
Premestilo se je iz žrebetišča križanih	1 žrebec
mrzlokrvnih	2 žrebca

S 15. sept. 1921. ima žrebčarna sledeči stalež:
toplokrvnih žrebcev 83, in sicer polnokrvnih 3 žrebci
polkrvnih 80 žrebcev

Skupaj	83 žrebcev
od teh Angležev	39 žrebcev
Arabcev	27 žrebcev
Lipicancev	4 žrebci
Noniusev	9 žrebcev
Amerikancev	4 žrebci
mrzlokrvnih žrebcev 115,	
od teh Belgijcev	24 žrebcev
Noričanov	90 žrebcev
malih Ardencev	1 žrebec
Skupaj	115 žrebcev
v zasebni oskrbi	96 žrebcev
križancev	2, in sicer:

po amerikanskem žrebci iz mrzlokrvne kobile	1
po Gidranu iz mrzlokrvne kobile	1
Huculov	3

(Dalje prih.)

Skupni stalež žrebcev . . . 203

Vsak konjerejec in kovač mora imeti knjigo „Podkovstvo“, pouk kovačem in konjerejcem, ki jo je spisal živinozdravnik Lovro Tepina. V njej je dobiti vsa potrebna navodila kako ravnati s kopiti in kako morajo kovači umno podkovati konje in vole. Knjiga se dobi pri Kmetjski družbi in stane 45 K.

Vprašanje državne kobilarne.

Po prevratu je nastalo važno vprašanje za našo konjerejo, kako naj se dobivajo v bodoče za naše kraje potrebni žrebci plemenjaki. Pred prevratom dovoljevalo je žrebčarsko poveljstvo v Gradcu za konjerejske potrebe v naših krajih državne žrebce; žrebce mrzlokrvnih pasem nabavljala je država potom nakupa večinoma iz krajev, kjer se goji z dobrim uspehom čisto noriško pleme, torej iz Zg. Štajerske, Zg. Avstrije in Solnograške, žrebce toplokrvnih pasem je pa dobivala iz znanih avstroogrskih državnih kobilarn. Po prevratu je skušala deželna vlada za Slovenijo dobivati žrebce iz istih krajev, kakor prejšnja država. Tako je nakupila prvo leto po prevratu precej mrzlokrvnih žrebcev v avstrijskih alpskih deželah, toda pokazalo se je, da ti novi žrebci niso ravno prvovrstni, kar nam je pa razumljivo, ako pomislimo, da je trpela med vojno tudi vzreja žrebcev, potem, da so si pridržali Avstrijci najboljše plemenjake za svojo državo in kar je ostalo, so pa prodali v prvi vrsti Češkoslovaški in potem šele nam, kot zadnjim. Naši konjerejski odseki so uvideli, da tako ne bo šlo ter so nasvetovali, da naj se poskusi vzrejeti potrebne žrebce-plemenjake doma in se tako iznebiti odvisnosti od inozemstva. Z ozirom na ta predlog, se je ustanovilo državno žrebetišče za vzrejo mrzlokrvnih žrebčkov, ki je bilo v pričetku na Črnučah pri Ljubljani, pozneje se je pa premestilo na Brdo pri Kranju. Za to žrebetišče nakupuje država od domačih konjerejcev prvovrstne žrebičke, ki se jih vzreja po pravilih umne konjereje, z dobrim in močnim krmljenjem, posebno pa s prostim gibanjem na pašnikih in tekališčih, za žrebce-plemenjake. Ako sodimo po dosedanjih uspehih, trdimo lahko, da se je poizkus z žrebetiščem posrečil. Skoro vsi žrebički se razvijajo v žrebetišču izvrstno, dobivajo močno okostje, globoka prsa, ravne, brezhibne ude itd., tako da je že sedaj gotovo, da ne bomo imeli v bližnjih letih nikakih težav zaradi dobave mrzlokrvnih žrebcev. Že prihodnje leto se bodo dodelili prvi žrebci noriške in belgijske pasme iz žrebetišča na plemenilno postaje, po končani prvi plemenilni dobi se bodo oddali pa v zasebno oskrbo. Vspodbujeno vsled uspeha pri vzreji mrzlokrvnih žrebet, poskusilo je žrebetišče vzrejevati tudi toplokrvna žrebeta, katera je nakupila država istotako od domačih konjerejcev. Toplokrvnih žrebet je sedaj v žrebetišču sedem in tudi ta se razvijajo prav dovoljno.

Za gospodarje, ki se pečajo z rejo mrzlokrvnih konj, bi bilo torej poskrbljeno, za rejo toplokrvnih konj se pa zdi, da je stvar težja; reči pa moram, da se to samo zdi na prvi hip, da pa po mnenju mnogih priznanih konjerejcev tudi tukaj ne bomo imeli resnih in nepremagljivih težav. Zaenkrat ima državna žrebčarna dovolj toplokrvnih žrebcev; seveda odpade vsako leto nekaj žrebcev, bodisi vsled starosti ali pa vsled raznih nezgod in za te odpadle, oziroma izločene žrebce, treba bo nadomestila.

Da bi dobivali plemenjake kakor poprej iz avstrijskih, ogrskih ali drugih inozemskih kobilarn, je vsaj za dogleden čas skoro izključeno in vsled tega si moramo sami pomagati. V mnogih pokrajinah naše države so preskrbljeni z žrebci še vse slabše, kakor pri nas; Srbija je bila po končani vojni takorekoč brez žrebcev, in to je dalo povod, da je sklenila vlada ustanovljati lastne državne kobilarne. V ta namen je izdalo ministrstvo za kmetijstvo „Uredbo o ustroju državnih kobilarn (ergel)“; in kmalu nato se je ustanovilo nekaj kobilarn, med temi eno v Ljubičevu pri Požarevcu in eno v Karadjordjevu blizu Novega Sada. Kakšne uspehe bodo imele te kobilarne, se sedaj še ne ve, ker uspehe kobilarn je mogoče pravilno presoditi šele po desetletjih. Za procvit in pravičen razvoj vsake kobilarne je potrebno predvsem dobro strokovno vodstvo, ki zna vsekdar poiskati prava pota in prava sredstva, da doseže kobilarna tisti rejski cilj, zaradi katerega je bila ustanovljena. Zato je napačno mnenje, da je za vodjo in organizatorja kobilarne sposoben, kdor je morda mojster v izdelovanju veterinarskih spisov ali pa mojster v rezanju žrebet ali pa velik športnik. Vodja kobilarne mora biti vsestransko izobražen veščak v hipologiji in kobilarništvu, poznati pa mora tudi vse potrebe in zahteve na dotični kobilarni interesiranih konjerejcev in ljudi, ki bi vse to znali in razumeli, je pa pri nas prav malo, ker tistih, ki so se dosedaj skazali na polju kobilarniške konjereje, ne bi bilo mogoče pridobiti za tako mesto. Kobilarna pa, ki je enkrat zavožena in prišla s pravega tira, more popraviti storjene napake šele po letih; o tem nas uči zgodovina mnogih velikih kobilarn, med temi celo takih, ki so imele za svoj obrat vsa sredstva na razpologo, tako da so lahko menjavale in izločevale konjski material, kakor se jim je poljubilo.

Ko je izdalo ministrstvo „Uredbo o ustroju državnih kobilarn“, je pozvalo deželno vlado za Slovenijo, da se izjavi, ako ne kaže ustanoviti državne kobilarne tudi v Sloveniji. Konjerejski odseki, katere se je vprašalo za mnenje, se sicer niso strinjali z vsemi določili v imenovani uredbi, vendar so se pa v splošnem izrekli za ustanovitev kobilarne in označili so tudi veleposestvo v Račjem kot najbolj primeren kraj za nastanitev kobilarne. Pri izboranju kraja za kobilarno so se pojavile razne težkoče; v Prekmurju bi bila morda primerna posestva, toda tu bi bila kobilarna preblizu državne meje. Na drugih posestvih bi manjkalo zopet to in ono, posebno z ozirom na določbo v imenovani uredbi, da mora kobilarna pridelati na svojem posestvu večino hrane in krme, ki jo potrebuje za svoj obrat. Naposled se je določilo veleposestvo v Račjem, kot za najbolj primerno, in vsled tega se je vršila komisionelna obravnava zaradi ekspropriacije tega veleposestva. Pri tej obravnavi je pa protestiralo vse prebivalstvo v Račjem in okolici, brez razlike strank, veleindustriji kakor komunisti, proti nastavitvi kobilarne v Račjem. Zastopniki prebivalstva in zasebnikov so trdili, da bo vsled ustanovitve kobilarne uničena industrija v Račjem, da bodo oškodovani kmetje, ki imajo sedaj velik del posestva v zakupu, da bo uničena govedoreja in da bo vsled tega trpel Maribor, ki bo imel težave zaradi preskrbe z mlekom. Vsled tega protesta je nastalo vprašanje, če bo mogoče premagati ta strnjen odpor in da se ne bi zamudilo preveč časa, iskalo se je še drugod primerno posestvo. Ker se je od več strani nasvetovalo posestvo v Turnišču, se je ogledalo tudi to posestvo. Turnišče pri Ptujju je veleposestvo in last Rudolfa Lippika, ki ima tam že trideset let lastno zasebno kobilarno, v kateri se vzrejajo ameriški konji dirkači. Proti ustanovitvi kobilarne v Turnišču se je pa izjavil takoj štajerski konjerejski od-

sek, ki trdi čisto pravilno, da ne kaže uničevati privatne kobilarne, ki ne obtežuje državo nič in ki je potrebna za rejce ameriških konjev dirkačev, na njeno mesto pa postavljati drugo kobilarno, ki bi stala državo ogromne svote in katere uspehi vise še v zraku.

Ker so nastale tolike ovire, mislim, da ni neumestno, če se še enkrat pretrese vprašanje: ako je ustanovitev kobilarne res tako nujno potrebna? Da se to ugotovi, je pred vsem potrebno, da se dožene, kako velika je pri nas potreba po toplokrvnih žrebcih. V Sloveniji je bilo zaskočenih v l. 1921. vsega skupaj 11.462 kobil, od teh je bilo 8677 mrzlokrvnih in 2785 toplokrvnih. Iz teh števil je razvidno, da so rejci mrzlokrvnih konj v veliki večini in teh konjerejcev ne zanima vprašanje kobilarne, ker je za prigoj mrzlokrvnih žrebcev poskrbljeno. Za plemenitev toplokrvnih kobil ima državna žrebčarna za sedaj dovolj žrebcev, vendar se mora računati s tem, da jih bo odpadlo vsako leto nekaj, bodisi vsled starosti ali vsled nezgod, tako da bo potrebno povprečno vsako leto šest novih žrebcev. Za prigoj šestih žrebcev na leto, bila bi potrebna kobilarna s 40 plemenskimi kobilami, od katerih bi se dobilo po preteku 5 let prvih 6, morda tudi enega ali dva več toplokrvnih plemenjakov. Poleg žrebcev dobilo bi se letno tudi približno 15 kobil, ki bi imele tudi znaten vpliv na razvoj toplokrvne konjereje. Za prigoj teh živali bi bil pa potreben ves kobilarniški aparat z ogromnimi ustanovnimi stroški, s številnimi uradniki in uslužbenci, kakor je to predvideno v uredbi o ustroju kobilarn. Ker bi bila s prigojem žrebcev v kobilarni pokrita potreba toplokrvnih žrebcev, nastane vprašanje, kaj bodo storili naši konjerejci s tistimi svojimi žrebički, ki so jih sami vzredili in ki so sposobni za plemo. Omenil sem že poprej, da je sedaj v žrebetišču na Brdu 7 toplokrvnih žrebet, od katerih se jih je nakupilo v letošnjem letu pet; prepričan sem, da bi se dobilo od naših konjerejcev vsako leto vsaj toliko žrebet, ker kmet, ki bi upal, da bo prodal svoje žrebe za plemo, bi ga bolje vzrejeval, bolje krmil in posebno skrbel za primerno gibanje. Ako bi se pa ne dobilo vseh potrebnih žrebcev doma, mislim, da bi prav nič ne škodilo naši konjereji, ako bi se jih nekaj nakupilo v inozemstvu; ako bodo sredstva na razpolago, bo ne le umestno, temveč tudi potrebno, da se nakupi zaradi izboljšanja in osveženja krvi kak polnokrven žrebec. Znano je, da so ravno najboljše kobilarne nakupovale plemenske živali v najbolj oddaljenih krajih, v Arabiji in Siriji, z namenom, da izboljšajo svoje pasme in preprečijo degeneracijo.

Če bo hotela kobilarna pričeti svoje delo, bo potrebovala predvsem prvovrstne plemenske kobile in kje se bodo dobile? Govoril sem z priznanimi strokovnjaki o konjereji in ti so mi rekli, da zanesljivo dobrih kobil, kakršne bi morala imeti kobilarna, ne bo dobiti tudi za drag denar ne. Ta trditve je zelo verjetna, vsaj je znano, da pament konjerejec dobre plemenske kobile sploh ne prodaja. Pripovedujejo, da se od Arabca dobre in plemenite kobile ne dobi drugače, kakor da se mu jo ukrade ali pa, da se ga zanjo na kak način ogoljufa. Znani konjerejski veščak, grof Wrangel, pripoveduje v svoji knjigi „Konjske pasme“, da ni mogel dobiti v Pingau-u, kjer so doma najboljši noriški konji, za noben denar dobre plemenske kobile. Gotovo je torej, da je nevarnost, da se nabavijo za kobilarno kobile, ki bi ne bile to, kar bi morale biti in ki bi ne odgovarjale potrebam naše toplokrvne konjereje.

Napisal sem te vrste z namenom, da izzovem o vprašanju kobilarne resen razgovor, da se ne bo tožilo pozneje, da se je stvar premalo premislila in vsled tega prena-glila in zavozila.

Fr. Č.

Naša mrzlokrvna konjereja.

Kdor ima zmisel za konjerejo in opazuje delo premovalne komisije, je gotovo prepričan, kako težko delo ima komisija, ako hoče nepristransko in brez ozira na posamezne konjerejce, izvršiti svoje delo v korist konjereje. Večina konjerejcev je ponosna na svoje kobile in žrebete, ter jih je brez žaljenja težko prepričati o nesposobnosti njih kobil za plemo, oziroma o nezmožnosti nakupa njih žrebet za plemenjake.

Ako strokovnjak opazuje k premovanju pripeljane kobile, mora priti do zaključka, da več kakor 50% teh kobil ne odgovarja najenostavnejšim zahtevam dobre plemenske kobile. Glavne napake obstoje v tem, da so nekatere kobile previsoke, t. j. visokonožne, katerim manjka globočina života, imajo premalo široke prsi, prsi za kolencom so prepoščnate; večina ima tudi pobit križ in sloke zadnje noge. Od takih plemenic se ne more pričakovati, da bi rodile dobra in lepa žrebete, kajti žrebec ne more vsega popraviti. Kakšna mora biti stoja in hoja dobro ustvarjene, za konjerejo sposobne kobile, je prav dobro razvidno iz knjige "Podkovstvo", pouk kovačem in konjerejcem, slika 21.—24. Mogoče, da naši hriboviti gorenjski kraji in slaba strma gozdna pota pripomorejo k nepravilnim stojam, posebno če se konje premade vprega. Zato bi se moralo tembolj zahtevati, da se kobil z omenjenimi napakami pri premovanju ne upošteva. Naloga premovalne komisije bi morala obstati v tem, da se kobile z neskladno vnanostjo, nepravilno stojo in hojo od podelitve premije kolikor mogoče izključijo in da se vzrejevalcem dobrih plemenskih kobil prizna njih trud in napredek bodisi v obliki lepih diplom, bodisi v obliki z n a t n i h denarnih daril.

Živalno zanimanje naših konjerejcev za izboljšanje mrzlokrvnega konjskega plemena, bi se mogoče tudi s tem pospeševalo, da bi se lastnike najboljših in najlepših kobil obdarilo z lepimi konjskimi slikami, na katerih bi se označilo ime posestnika, ime kobile in čas premovanja. Tako sliko, ki bi nazorno kazala krasoto dobro narejenega konja, bi gotovo vsak konjerejec doma v svoji sobi vsakrat ponosno in s samozavestjo ogledoval. Slike sufolske pasme bi bile za našo mrzlokrvno pasmo najbolj primerne. Tako premovane kobile bi se morale tudi takoj v matično knjigo vpisati ter bi se jim morala z izkaznicami, izpostavljenimi od komisije, priznati prednost, da se morajo brezplačno, ali vsaj za polovično takso zaskočiti.

Pri oddelitvi naših doma nakupljenih žrebičkov za plemenjake, bo pa potrebno na to paziti, da se ne plemeni v sorodstvu. Zato bi bilo priporočljivo, da se žrebetom, ki bodo nakupljena za žrebetišče Brdo za poznejšo rabo kot plemenjaki, dajo taka imena, iz katerih bo vsakemu preprostemu človeku takoj razvidno, kje je bil nakupljen ozir. rojen. Najbolj prikladna bi bila imena rojstnega ali vsaj v bližini ležečega kraja, na pr. Radolčan, Leščan, Blejec, Žalčan, Vojničan itd. —, da se ti žrebci potem v take kraje oddelijo, kjer je plemenjenje v sorodstvu izključeno. Vsaj ni izključeno, da je nekateri naših mrzlokrvnih plemenjakov kot žrebec prišel v Zgornjo Avstrijo, se tam pri dobrem krmiljenju za plemenjaka razvil in kot tak od naše države nakupljen nazaj prišel, ter mogoče v svojem rojstnem kraju svojo mater ali pa vsaj sestere plemenil. Vpeljava navedenih imen bi take zmešnjave popolnoma izključila. Pa tudi naša uporaba na Štajerskem nakupljenih žrebičkov za plemenjake in obratno bi bilo s konjerejskih ozirov le pozdraviti, ker bi bilo s takim postopanjem vsako plemenjenje v sorodstvu že v naprej izključeno.

Knaflič, žzdr.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 40 K na leto. Posamezna številka stane 2 K.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 80 vin. najmanj pa skupaj 20 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 21. Ljubljana 15 novembra 1921. Letnik XXXVIII.

Tržne cene za deželne pridelke na Novosadski in Zagrebški borzi.

Žita.	100 kg	Od K	do K
Pšenica (Sombor)		1285	1300
Rž (slavonska in bačka)		1060	1080
Ječmen, parit. Brograd			
Oves (bački)		820	830
Ajda, parit. Ljubljana		860	880
Proso (Zagreb)		720	740
Koruzna (bačka, stara)		990	1000
Koruzna, nova, banatska za november-d. cember		870	880
Grahorica, brez vreče, parit. Zagreb			
Grah beli, novi		1280	1290
Goved.	100 kg žive teže		
Odrasla goved, la težki vol'i		1900	
krave in biki		800	1200
Drobnica.			
Plemenske svinje	kg	26	28
Praščiči, 4 tedne stari	komad	80	100
6 tednov odrasli		160	200
Ovce		800	900
Koze		200	400
Perutnina			
Fižol.			
Ribničan, rdeči		1300	1400
Hrvatski, rdeči		1250	1350
Prepelcar (koks)		1400	1450
Mandalon		1400	1480
Krompir.			
Onelda		400	450
Druge vrste od Slavonske postaje		380	400
Moka.			
Bela banana, z vrečami za kuho	franko Novisad	1750	1780
ajdova		1600	1620
koruzna		1430	1460
otrobi iz Banata		1420	1460
		650	670
Seno,			
gorsko, stianjeno, Skoplje		450	500

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati dve kroni v denar ali znamkah najmanj pa skupaj K 20. — Sicer se naznanila ne objavijo.

Up zvažitvo ne prevzame posredovanja.

Hlode in trame vsako množino kupi Lesna družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8, (pred sodnico). 380

Šilinske ramne, sekane iz najbolje bele, ostre do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisarno garažico. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Priloga se tvrdka Josip Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Edina tovarniška zaloga najboljših šivalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za šivalne stroje in kolesa, potrebščine za gospodinjstvo, krojače, čevljarje in sedlarje. 104

Ponudite vse ne porabne zlate prđmete, verižice, prstane, obeske, zappestnice, uhane itd. — kateri predmeti Vam ležijo doma in jih ne nosite, — tvrdki F. Cuden, trgovina ur, zlatnine in srebrnine, Ljubljana, Prešernova ulica šte. 1. 293

Pohištvo za vse sloje dovršeno, trpežno in ceno kakor tudi vse vrste ispetniških del priporočata BRATA SEVER, Ljubljana, Gospodarska cesta 13. (Koližej). 300

Cepljene trte naprodaj sledetih vrst: Bell-Ralof, Trunta, Kraljevna, Gutedi in Veis-Rizling. Prodaj tudi več tisoč vkorerjenih šmaric in vkorerjenih divjakov Götte, G. Matičola in Rip. Portall's Znamke ali podpisnice za odgovor se morajo priložiti. Franc Zelenko, posestnik in trtničar, Juršinci pri Ptuj (Slovenija). 356

Pšenično moko, otrobe, oves in koruzo se dobi vedno po ugodni ceni v trgovini Jernej Kranjc, (pri cerkvi) Vrhnika. 370

Ambrož & Grošičar, strugarska in strojno kličavničarska delavnica, Trnovski pristan št. 32, Ljubljana. Prevzema vsakovrstna popravila kakor tudi delno nova naročila in sicer: poljedelske stroje, mlince itd. ter vsa v to stroko spadajoča dela. Vsa naročila izvršava solidno in točno. 371

Sesalka za globoke vodnjake z močnim pogonskim stojalom z litim ležiščem, pogonskim kolesom, dvojno učinkujočo sesalko, s cilindrom na pritisk, sesalno in dvigalno cevjo za globino 20-35 m, izvrstno delujoča, je kompletna na prodaj. Ponudbe na Rihard Ogrisek, Sturmberg, p. Pesnica pri Mariboru. 373

Breshkovi grmiči domačih žitnih vrst 10 do 15 kron komad.

Akacije iz semena vzgojene, 1 do 2 m visoke, 3 do 4 krošnje komad, pošilja povzeto: drevesnica Dolinaček, Št. Ilj - Velenje. 374

Šmrekovih drogog za hmelj, 4 do 8 metrov dolgih, se proda 5 vagonov. Josip Koščak, Znojile št. 1, pošta Krka, Dolensko. 375

Sadna drevesca so naprodaj, kakor: jabolka, bruske, orehi, češnje, češnje, divji kostanj, jabolčni in hrškovi pritlikovci. Cena po dogovoru pisмено ali ustmeno. Jakob Pinstar, sadjere, ec, Sv. Tomaž p. Škofjaloka, Gorenjsko. 378

Ročijo, lahko, eno- ali dvovprežno prodam. Gorenja vas, Jurij Oblak, Suhidol 10 pri Lučnah, pošta 381

Srenski odsek v Hrašah pri Lescah naznanja, da je ostala na planini Bevsca ena ovca; zato se opoz-rja lastnika, ja/takoj pošlje po ovco, ker drugače bode po 14 dneh ovca na dražbi prodana. Ivan Ažman, načelnik odseka.

Delovodjo in delavce za napravo 300 tisoč zidne opeke v spomladni 1922 išče Valjevska Pivovarna v Valjevem, Srbija. (Natačne ponudbe je poslati na pivovarno v Valjevo.) 382

2.000 kg jabolk, zdravih, lepih, če mogoče „mešanc ga-je“ se kupi. Ponudbe je staviti na upravnitvo „Kmetovalca“. 383

Večje posestvo se odda v najem poštenemu, kavgje zmnoženemu najemniku z večjo družino. Plača 60% pridelka, nastop po dogovoru. Naslov v upravi lista. Ivan Šteh, žel. postaja Dobrepolje, pošta Videm-Dobrepolje. 384

Kupujemo suhe gobe,

priporočamo pa vse vrste semenj za poletje in jeseni Sever & Komp, Ljubljana Wolltova ulica šte. 15. 231

Cepijene trte napradaj od vseh najbolj pripo- ročljivih vrst na jamčeno čistih ameriškanskih podlagah, dobro vkorenjene in za- raščene je dobiti pri I. štajerski trtojejski zadrugi p. Jurčinci pri Ptuj. Ne zamudite jih pravočasno naročiti, ker spomladi bodo gotovo zmanjkale.

4 letno kobilu, rujavo, placcgavske pasme, za- skočeno, privajeno vsaki vož- nji, prodaja Visko Zupan, Sp. Gorje nad Bledom.

4 prašičke po 8 tednov stare, za relo, odca Anton Hočevar, Zgornja Siska 11.

Iščem dva blapca in eno dekle. Pri konjih mora znati vsa dela in vzgajati mlade konje. Pri goveji živini stavejša moč. Dekla, vajna vzgajati prašiče. Plača po dogovoru. Pisma nasloviti na: J. Vilhar, Dob pri Domžalah. 401

Trgovski učenec, kmetskih staršev, močan, ki ima veselje do trgovine mešanega blaga, se sprejme pri J. Zuru v Semlju. — Istantam se prodaja več rejnih ovnov jezerske pasme. 402

400 kg ajdovih plev zamonjam za dobro klajo (lucerno ali do- mačo dete) Albin Koman, posestnik, Vižmarje št. 33, p. Št. Vid nad Ljubljano. 404

Viničarja s tremi družinskimi člani išče Jožef Klinar, posestnik v Trestrnici št. 11, pošta Maribor. 405

Kletarja ali viničarja, ki se dobro razume in sadjevca dobi stalno s' uležbo s hrano in stanovan- jem pri hotelirju Drago Sekulič, Va jevo (Srbija). Pošljite takoj naslov in koliko zahtevate mesečne plače razen hrane in stanovanja. 406

Kobila, 2½ leta stara, mrslokrvnega žrebica, plemena, lepe rasti, in 6 mesecev stara, dobre pasme, lepe rasti, na pro- daj pri Marilji Rozman, Nemški Rovt šte. 3 pošta Bohinjska Bis'rica. 407

Cepijene trte. Več tisoč prvovrstnih cepijensih trt na Rip. Port, čistih in me- šanih sort ima za prodaj posestnik Franc Horvat. Mostje, pošta Jurčinci pri Ptuj. Cena po dogo- voru. Tudi vkoreninjene žarnice ima v zalogi.

Breshke, skacije, hruške domačih vrst, krvave, bele, žilaste in silve, 1. vrste komad po 12 K. III. vrste po 8 K, visoke 80—130 cm, krasno vzgojene, pošilja po povzetju Vincenc Štrmljan, Tenetijska št. 1, p. Litija. 409

Imam na prodaj dobro ledeno omazo ohranjeno za četrt hektolitra pive. P. Bevc, Boh. Bela. 410

Kmetovalci!!

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za leto 1922.

je izšla!

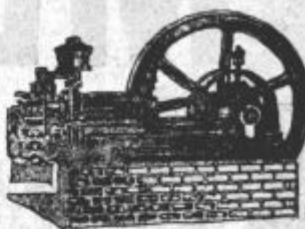
Letošnja izdaja se odlikuje po slikah iz naše domovine in je posvečena poznanju naše države. Bivša Avstrija nam je z vsemi sredstvi za- pirala pogled na naše se- danje dežele, tako, da je le malo Slovencev, ki poznajo našo bogato domovino; zato si je štela „Pratika“ v dolž- nost, da s podrobnim opisom naših južnih krajev seznanj svoje bralce z našo obširno domovino. Tudi letošnja iz- daja stane **K 5.—** 71

Kmetovalci! Ne pozabite, da je Blasnikova Velika Pratika Vaše najstarejše kmetsko glasilo.

PRATIKA se dobiva skoro v vseh trgo- vinah; kjer bi je pa ne bilo dobiti, naj se naroči naravnost v tiskarni J. Blas- nika naslednikov v Ljubljani, Breg 12.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za- loga vsa- kovrstnih poljedel- skih stro-jev (5)

iz najslavitejših tavn.

Zastopstvo za parno kotlo zaanil tavnle „Walsla“:

Naznanilo!

Naznanjava slavnemu občinstvu, da sva kupila znano **veletrgo- vino in posestvo Oskarja Reitterja v Slovenjgradcu**, katero bova ravno v istih strokah. kakor specerija, železnina, manufak- tura in deželni pridelki, vodila na- prej ter se priporočava slavnemu občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

Oskar Reitter,
nasl. brata Kopač.

Primešaj krmni Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranj- sko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljublj. izporočil dne 3. julija 1899., št. 25.255, smejo dietilno sredstvo Mastin, redilni prašek za prašiče in za vsako živino, le- karnarji, trgovci, drogistri in kramarji pro- sto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. av- gustja 1900., mag. opr. št. 28.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti, 5 zavojev Mastina K 50 poštnino prosto na dom. (3)

Mazilo soper garje (naftomazilo) uniči pri ljudeh garje, rube- lo, srbečico, kožne bolezn. izpuščaj. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 15.—

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Slovenija, Zraven colarke

Vinometre »Bernadota« — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro gali- co — Natrijev bisulfit — Riblj mehur — Špansko zemljo — Tanin žveplo v prahu — Limonovo kis- lino — Vinsko kislino — Sode bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana Židovska ulica 1.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registrov. zadruga z neomejeno savezo v LJUBLJANI

v lastnem sadrurnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilna vloge po **3%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloga v tekočem računu v svesi s čekovnim prometom ter jih obrestuje ob dne vloge do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 115.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

SLIKE

iz potovanja slovenskih kmetovalcev po Srbiji.

I. Slike v obliki razglednic 9 × 14 cm po ceni 12 K za vsak kos:

V Topčideru:

1. Skupen obed.
2. Delna slika udeležencev.
3. Pašič, Pucej in ostali ministri.
4. Pri parnem plugu.
5. Skupina v parku.

Razglednice iz Arangjelovca in Topole:

6. Prihod I. skupine v Arangjelovac.
7. Prihod II. skupine v Arangjelovac.
8. Kralja Petra č. cerkva na Oplencu.
9. Kralja Petra I. grobnica z venci.
10. Kralj Peter I. na smrtnem odru.
11. Kralj Peter I., njegova poslednja slika.
12. Ikonostas v cerkvi na Oplencu.
13. Kara Gjorgjev grob.
14. Letni dvorec kralja Petra v Topoli.
15. Kara Gjorgjev dvor s cerkvijo na Oplencu.
16. Kara Gjorgjev dvor s staro kapelo na Oplencu.
17. Prva srbska vojašnica Kara Gjorgje.

II. Slike v povečani obliki 13 × 18 cm po 40 K za vsak kos:

1. Skupen obed v Topčideru.
2. Pašič, Pucej in ostali ministri.
3. Pri parnem plugu na Topčideru.
4. Obed v Arangjelovcu.

III. Slike v povečani obliki 18 × 24 cm po 60 K za vsak kos:

1. Skupina v parku Topčider.
 2. Skupina pri obedu v Topčideru.
- Vse te slike se naročajo pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3. Z naročilom je istočasno doposlati tudi znesek za zaželjene slike in 4 K za poštnino.

DRUŽBENE VESTI.

Vse vinogradnike, ki so spomladi prejeli galično pasto „Bosno“ v svrhu poskusov brezplačno oziroma proti poznejšemu plačilu, nujno prosimo, da nam v smislu svoječasnega razpisa takoj poročajo o uspehu škropljenja. Kmetijska družba bo ta poročila zbirala in objavila v „Kmetovalcu“.

♦ Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Umetna gnojila:

Apneni dušik z 19% dušika z oljem prepariran po 420 K 100 kg, dobi se v vrečah po 80 kg.

Gnojilna štupa iz mezdre, ki vsebuje povprečno 8% dušika, po 280 K 100 kg z vrečami vred. To visokovredno gnojilno moko priporoča družba zlasti za gnojenje po njivah in vrtovih.

Kaljeva sol, z 40—42% kalija, je zopet na zalogi v vrečah po 50 kg. Cena K 380.— za 100 kg, v jutastih vrečah K 420.

Kajnit z 15% kalija, v vrečah po 100 kg K 200.—.

Kostni superfosfat z 18% fosf. kisline po 480.— K sto kilogramov z vrečami.

Razklajena kostna moka z 30—33% fosforove kisline razprodana.

Surova kostna moka z 30% fosf. kisline, po K 460.— za 100 kg v vrečah.

Krmila:

Lanene tropine z 38—42% beljakovin in maščobe so zopet v zalogi po K 10.— za kilogram.

Otrobi in žitna moka za krmiljenje. Družba je prejela iz Bačke dobre pšenične otrobe, ki jim je cena okoli 760 K sto kilogramov franko Ljubljana z vrečami vred. Tudi par vagonov žitne moke za krmo iz Bačke bo dobiti in bo stala neobvezno okoli 1000 K sto kilogramov franko Ljubljana z vrečami vred.

Kamenita sol v kosih za živino je razprodana.

Poklajno apno vsebuje 38% fosforove kisline od koje je 80% raztopljive, je zopet v zalogi. Tega prvovrstnega krmilnega apna iz kosti pri nas dolgo let ni bilo dobiti, dočim so udje močno zanj povpraševali. Cena poklajnemu apnu je v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po 13 K kilogram, v manjših množinah po 14 K kilogram. Za manjše pošiljatev na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 28 K za poštnino, zavoj, vozni list itd. Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. **Opozarjamo, da je poklajno apno nujno potreben dodatek h krmil, ker krmila nimajo dovolj rudninskih snovi; zlasti fosforove kisline, in da precipitiranega poklajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi, a dragimi redilnimi štupami za živino.**

Raprove cele tropine po K 8-50 brez vreč. Te tropine v kolačih imajo enako redilno vrednost kakor lanene tropine.

Ribja moka. Odslej ima Kmetijska družba v zalogi zopet priljubljeno ribjo moko, ki je izborno močno krmilo za prasiče in perutnino in ki je je oddala družba pred vojno vsako leto svojim udom mnogo vagonov. Pri ribji moki, ki naj bo primerna za krmiljenje, je najvažnejše, da zanesljivo nima v sebi preveč tolsčobe in tudi ne preveč soli. Taka ribja moka vsebuje 50—60% beljakovin, 20—30% fosforokislega apna, le 1 do 2% tolsčobe in največ 3% soli. Povprečno vsebuje norveška ribja moka le po 2 odstotka soli, je torej absolutno revna na soli, kar je zlasti važno pri rejli mladih prasičev, ki je sol zanje zelo kvarna. Cena ribji moki pri odjemu 100 kg v ori-

ginalni vreči K 15 za kg, na drobno K 16 za kg. Opozarjamo na strokovni spis glede uporabe in učinka ribje moke, ki je izšel kot št. 41 Gospodarskih navodil.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Drevesne škroplilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprn okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 120 kron kilogram, poštnina in ovoj posebel.

Modra galica 98/99% po K 22.— kg franko Ljubljana.

Petrolfenol, sredstvo zoper krvavo uš, po K 50.— 1 kg v posodi kupca.

Rafija, majunga extrissima, po K 38 kilogram.

Škroplilnice (bakrene) za trte so zopet v zalogi. Cena K 1100 za komad.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnici po 5 kg K 140.— brez poštnine.

Vinometri razprodani.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima Kmetijska družba v zalogi ter jo oddaja po 4.— K kilogram. Izkušnje so pokazale, da lahko z dobrim uspehom za učinkovitost primešamo galiči polovico žveplenokisla gline in si na ta način prihranimo polovico drage galice. Namesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le pol-drugo ali eno kilo galice in ravnatoliko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo gotovo popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Vporabo gline priporočamo zaradi tega, ker dež ne odpere te brozge raz listje in trte tako hitro kakor navadno brozgo.

Žveplene ploščice ali žvepleni nabiček na juti za žvepljanje sodov, najboljše, brez arzena po 28 K kilogram.

Želatina za čiščenje vina po 180 kron kilogram.

Žveplalniki, nahrbtni po 800 kron, in ročni po 250 kron komad, so zopet došli.

Razne kmetijske potrebščine:

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 1 kilogram za 180 kron, pol kilograma za 100 kron, četrt kilograma za 60 kron, osminko kilograma za 40 kron, 50 gramov za 25 kron.

Kolomaža, blago slabše vrste, oddaja Kmetijska družba podružnicam le v celih sodih po približno 150 kg po K 9 za 1 kg, franko sod.

Kose. Družba zopet oddaja udom kose iz dobrega štajerskega jekla in sicer 65, 70 in 75 centimetrov dolge, takozvane „kranjske“ oblike. Cene kosam so sledeče: 60 cm po 50 K, 70 cm po 52 K, 75 cm po 54 K komad.

Lonci. V zalogi so železni lonci (češki) raznih velikosti, znotraj emajlirani, po najnižjih cenah.

Svetilke, varnostne, za kleti, hleve, vozove itd., po K 40 za komad.

Dragocenost vsake hiše je ljekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, najboljšo sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog, in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, ust, glave itd. Močnejši in boljši kakor francusko žganje, 3 dvojnate steklenice ali 1 specijalno steklenico skup z zamotom in poštnino za 48 kr. pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 333, Hrovaško.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „ELSAFLUID“ kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega, čistilnega in osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot blago delujoče in zelo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in bolje delujoč nego francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zavitkom in s poštnino za vsakega:

3 dvojnate ali 1 špeciialna steklenica 48 K.

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . . 168 K
24 „ „ 8 „ „ . . . 280 K
36 „ „ 12 „ „ . . . 394 K
poštne prosto na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

Razno: Elsa obličje za kurja očesa 5 K in 750 K; Elsa mentolni klinčič 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; pravo-Elsa riblje olje 85 K; Elsa voda za usta 36 K; Elsa kolonska voda 41 K; Elsa šumski miris 41 K; glicerini 6 in 30 K; Lysol-Lysoform 30 K; kiselni čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

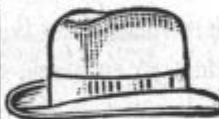
EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg šte. 333

(Hrvaško).

Vrtnar

vešč del v rastlinjaku, sočivstvu, pa tudi vseh gospodarskih del se išče za vstop s

1. prosincem 1922.
Vlastelinstvo „Kraljev vrelc“
Kostrivnica - Podplat pri Rogatcu.

Cenik

z več tisoč slikami čez konfekcije, čevlje, klobuke, perilo, preproge, parfumerijo, torbarsko, nožarsko, galanterijsko in kratko blago je ravnokar izšel. Pišite še danes ponj, pošje se vsakomu zaastonj. Izbera ogromna, cene budovito nizke. Vetrigovina in razpošiljalnica 77

R. Stermecki,
Celje št. 306. Sloven.

Pozor, vinogradniki!

Privatna trtnica Josip Štingl, št. 11j v Slov. goricah, razpolaga z jako lepimi cepljenimi trtami na podlagi Ripar. portalis in Góthe šte. 9 in s sledečimi žlahtnimi vrstami: Veliki laški Rizling, Beli Burgundec, Plava Frankinja, Kratkopecelj, Veltliner, Žlahtnina, Silvanec in s še več drugimi jako priporočljivimi vrstami. — Ker bi jih rad kar najhitreje prodal, jih oddajam po najnižji ceni. — Nasloviti je na:

Josip Štingl

I. artiljerijska podoficirska škola

Kragujevac
(Srbija).

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani
ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3 1/2%

obrestovanja in dovoljuje hipotečna posojila po 4 1/2%

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih skladov, po pravih določen v pospeševanje obkrožnih naprav in podjetij na Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo 8.698.000 kron.

Pismene pošiljave je nastoviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica šte. 9.

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med, petrolej, za transport in shrambo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič

sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to stroko spadajoča pravila

Solidno delo!
Cene zmerne! Točna postrežba! 62

Ivan Romatič

prodajalec strojev v Ljubljani, Gradišče šte. 11. priti.

priporoča kot dolgoletni zastopnik znane, dobre

kmetijske stroje

(slamorenice, mlatilnice gepeljne, slamorenice nože i. dr.)

Tudi imam v zalogi v Mariboru brzoparlne vseh velikosti od 60 l dalje, s pocinkanim parnim sodem.

Gepeljne in mlatilnice se pri oddaji po dogovoru tudi postavlja (montira). (79)

Lepota

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo z razumnim negovanjem lepote. — Lekarnarju Fellerju je dospelo na tisoče priznalnih pisem iz vseh strani sveta!

„ELSA“ lilično mlečno milo najboljše blago, najfinejšo „milo lepote“; 4 kosi z zavitkom in s poštnino 98 K.

„ELSA“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solnčne pege, zaje-dance, nabore i. t. d., naredi kožo mehko, rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zav. in pošt. 52 K.

„ELSA“ tanochina pomada za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost i. t. d. 2 porcelanasta lončka z zav. in pošt. 52 K.

Prodajalci, kateri naročijo najmanj 12 kosov bđ posameznih predmetov, dobijo popust v naravi.

Razno: Lilično mleko 15 K; brkomaz 8 K; najfinejša Hega puder drja Klugerja v velikih originalnih škatljah 30 K; najfinejši Hega zobni prašek v patentiranih škatljah 30 K; puder za gospe v vrečicah 5 K; zobni prašek v škatljah 7 K, v vrečicah 5 K; Sachel-ditava za perilo 8 K; Schampooon za lase 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K; najfinejši parfem po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Pri teh predmetih se računajo zavitek in poštnina posebej.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg šte. 333

(Hrvaško).

Upravništvo „Kmetovalca“ sprejema le primerne insearate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno dovoljen uspeh, kajti „Kmetovalec“ izhaja (dvakrat mesečno) v 30.000 izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih pokrajinah v Jugoslaviji.

Pozor!

Poštnina znaša:

za zavoje do 5 kg K 30—
» » » 10 » » 50—
» » » 15 » » 70—
» » » 20 » » 90—

Za povzetje se računa:

do K 100 K 3—
» » 200 » 4—
» » 400 » 6—
» » 1200 » 8—
» » 2000 » 10—
» » 4000 » 14—

kar naj blagovolijo cenjeni naročniki pri naročbah upoštevati. Vsled teh visokih poštnih pristojbin priporočamo skupno naročanje blaga po podružnicah.

Naročajte in širite
! „KMETOVALCA“ !

Naznanjam

cenj. občinstvu, da sem izstopil iz družbe SAKS & TRATNIK ter vodim pod svojim imenom lastno

78

elektrotehnično podjetje

v dosedanjih prostorih v Ljubljani in v Mariboru.

Ljubljana

Sv. Petra cesta 25.

Leopold Tratnik
elektrotehnično podjetje.

Maribor

Slovenska ulica 20.